

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne in praznične. // Inzerati do 80 petih vrst do Din 2, do 100 vrst do Din 2.50, od 100 do 300 vrst do Din 3, večji inzerati petih vrst do Din 4.—, Popust po dogovoru, inzeratni davki posebej. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflicjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENSKE GRADCE, Slomškov trg 5 // Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Diplomatska bitka v Moskvi

Poleg turškega in estonskega zunanjega ministra je prispel v Moskvo tudi nemški zunanji minister Ribbentrop — Moskva igra vedno bolj vidno vlogo v evropski mednarodni politiki

ANKARA, 27. septembra. br. Vsi turški listi z največjo pozornostjo spremljajo razvoj mednarodnega položaja in posebej posebno pažnjo diplomatskim razgovorom v Moskvi. Vse sosedne države Rusije si prizadevajo čim prej urediti svoje odnose z Rusijo, ki postaja vse bolj vpliven in odločujoč činitelj zlasti na vzhodu in jugovzhodu Evrope. Listi naglašajo, da ima zunanji minister Saradzoglu važno misijo, ker se nanašajo njegovi razgovori z ruskimi državniki ne samo na razmerje Turčije do Rusije, marveč na splošno ureditev odnosov Rusije do Balkana. Razumljivo je, da je ureditev tega vprašanja največje važnosti tudi za Nemčijo, kar pojasnjuje nenadni odhod nemškega zunanjega ministra Ribbentropa v Moskvo. Po mnenju turškega tiska se pričinja v Moskvi velika diplomatska bitka, katere izid bo nedvomno imel dalekosežne posledice za ves nadaljnji razvoj mednarodnega položaja v Evropi.

Ruski ultimatum Estoniji

Rusija zahteva odločujoč vpliv na Estonskem in oporišča v vseh estonskih lukah

Reval, 27. sept. z. Nenadni povratek zunanjega ministra Seldterja iz Moskve, kjer je prvotno namenaval ostati najmanj štiri dni, je izrazil v vseh političnih krogih ogromno pozornost. O vzrokih tega nenadnega povratka ni bilo izdano nikakoli uradno poročilo. Iz gotovih vesti pa sklepajo, da hoče Rusija dobiti v svojo oblast utrjeno estonsko otočje, ki bi ji služilo za pomorska oporišča. Če je Rusija odločena, doseči svoj cilj za vsako ceno, potem pomeni to največjo nevarnost za neodvisnost vseh baltskih držav.

Rim, 27. sept. e. Agencija Stefani javlja iz Rige: Službeno estonsko obvestilo, po katerem je Seldter smatral, da imajo sovjetski dopolnilni trgovinski predlogi tak značaj, da se je moral nujno vrniti v Reval, je izrazil veliko zaskrbljenost v političnih krogih baltskih držav.

London, 27. sept. e. Estonski zunanji minister Seldter je takoj po svojem prihodu iz Moskve obiskal predsednika republike in šefa generalnega štaba Lajdonerja. Nato je bila izredna seja vlade v prisotnosti šefa generalnega štaba in vojni strokovnjakov. O tej izredni seji vlade ni bilo izdano nobeno poročilo. Toda Seldter je včeraj drugič odpotoval v Moskvo. Po njegovem odhodu je imel Lajdoner govor po radiu in objavil estonskemu narodu, da bo Estonska branila svojo neodvisnost do zadnjega moža.

Ruski ultimatum

London, 27. sept. e. V zvezi s povratkom zunanjega ministra v Reval se domnava, da mu je sovjetska vlada stavila dve vprašanji v obliki ultimata. Zaradi tega je zunanji minister takoj prekinil pogajanja in se vrnil v Reval. Prvo vprašanje je, če bi Rusija lahko v Estonski ustvarila

pomorske baze, drugo vprašanje pa je zahteva, da Estonska pristane na to, da Rusija kontrolira vso njeno zunanjo trgovino.

Očitki zaradi Poljske

Moskva, 27. sept. s. Poluradno poročajo, da je ruska vlada zahtevala od estonskega zunanjega ministra Seldterja tudi pojasnilo glede vloga poljske podmornice »Orzel« iz estonske luke Tallin. Odgovor, ki ga je dal zunanji minister Seldter, je smatrala ruska vlada kot nezadosten ter je podvela vse potrebne korake, da zaščiti sovjetske vodovje pred tujimi podmornicami. Ruski uradni krogi naglašajo, da je prišla podmornica »Orzel« v Reval poškodovana in brez goriva ter da je morala biti torej v Revalu popravljena in preskrbljena z gorivom, da je mogla pobegniti. V bližini Leningrada je opazila neka ruska vojnica ladja periskop neznane podmornice, dve nadaljnji pa sta bili opaženi ob južni finski obali. Ruska vlada misli, da mora obstajati nekeje v Baltskem morju tajna baza za tuje podmornice in izraža domnevo, da bi ta mogla biti ob estonskih obali v bližini Revala.

Estonska se bo branila

Reval, 27. sept. e. Šef estonskega generalnega štaba Lajdoner je izjavil, da je Estonska storila vse, da se ne zaplete v sedanje mednarodne konflikte. Če pa bo napadena, se bo branila ravno tako odločno in z vsemi silami, kakor pred dvajsetimi leti v borbi za osvoboditev. Izjavil je, da so vesti o zbiranju ruskih čet ob estonski meji brez podlage.

Rusija in Balkan

Važna misija turškega zunanjega ministra v Moskvi

Carigrad, 27. sept. o. Kakor se je izvedelo, turški zunanji minister Saradzoglu ne bo razpravljal v Moskvi samo o posebnih turško-ruskih vprašanjih, temveč bo kot zastopnik Balkanske zveze načel tudi razna balkanska vprašanja, da bi se informiral o splošnih namerah Rusije v Srednji Evropi, zlasti napram balkanskim državam. V središču moskovskih razgovorov bo vsekakor zadržanje Rusije glede dardanelskega vprašanja, turške pogodbe z zapadnimi silami, Bolgarije in Rumunije in končno glede vprašanja Besarabije. Trdijo, da namerava Turčija zahtevati rusko jamstvo za status quo na Balkanu. Mislijo, da Rusija v sedanjem času nima interesa, da bi forsirala revizionizem v jugovzhodni Evropi.

London, 27. sept. o. Tu prevladuje mnenje, da bodo rusko-turška pogajanja odprla pot za ustanovitve bloka balkanskih držav pod močnim turško-ruskim vplivom. »News Chronicle« pravi, da bo Rusija prevzela vlogo zaščitnika Balkana ter preprečila, da ne bi Nemčija Balkana preveč izkoriščala gospodarsko in politično. Za protislužno bo Rusija zahtevala monopolizacijo položaja v balkanski trgovini, pa tudi revizijo rusko-rumunske meje. Po mnenju tega lista bo Rumunija končno pristala na to revizijo. »Times« piše, da ima neobičajno zbiranje ruskih čet ob rumunski meji v Besarabiji namen dati političnim razgovorom v Moskvi čim večji poudarek.

Moskva, 27. sept. a. Turški zunanji minister Saradzoglu je posetil predsednika SSSR Kalinina in komisarja za zunanje zadeve Molotova. Danes bosta imela razgovor z zunanjim ministrom po novem razgovoru. Hava je javila, da bodo razgovori veljali predvsem odnošajem med Rusijo in balkanskimi državami ter njihovega razločanja.

Bolgarija za sodelovanje z Rusijo

Sofija, 27. sept. e. V dobro poučenih krogih se domnava, da bo v kratkem odpotovala posebna delegacija v Moskvo v svrhu sklenitve trgovinske pogodbe med Rusijo in Bolgarijo. To delegacijo bo, kakor sodijo, vodil finančni minister Dobri Božilov. Dasi s službene strani še ni bilo ničesar objavljeno o uradnih pogajanjih s sovjetsko vlado, vendar se v političnih in gospodarskih krogih že smatrajo za dovršen čin, izražajoč veliko zadovoljstvo, da bo naposled rešeno to vprašanje, ki je največje važnosti za Bolgarijo.

Riga, 27. sept. e. Iz Moskve javljajo, da je tja prispel poveljnik bolgarskega letalstva polkovnik Bojdev.

Sofija, 27. sept. p. Bolgarski ministrski predsednik dr. Kiosevanov je sprejel jugoslovenskega poslanika Jurišića. Imela sta daljši razgovor.

Rumunija in Rusija

Bukarešta, 27. sept. mp. Vlada demantira vesti, da bi bila meja med Rumunijo in Rusijo zaprta. Prav tako je danes z vso odločnostjo demantirala vesti, po katerih naj bi bilo 10 ruskih divizij vdrlo na rumunsko ozemlje. Dejansko, pravi rumunski demanti, niti ne kaže, da bi bili Rusi koncentrirali večje vojaške oddelke na rumunski meji. Tudi meja z Rusijo v Besarabiji ni zaprta, nego se obmejni promet tam normalno razvija. Zaprta je le bivša rumunsko-poljska meja.

Moskva, 27. sept. mp. Agencija Tass je službeno demantirala vest, da bi se ob Besarabiji zbirale ruske čete. New York, 27. sept. br. Iz Berlina je sem-

kaj prispela vest, da namerava Nemčija vrniti svobodo vsem francoskim vojakom, ki so bili doslej ujeti v bojih na zapadni fronti. Ta ukrep naj bi služil kot učinkovita propaganda za mir. Vest pa se doslej iz nobenega drugega vira ne potrjuje.

Jugoslavija mirno čaka

Rim, 27. sept. e. Italijanski listi posebej veliko pažnjo Jugoslaviji in pisanju jugoslovenskega tiska o dogodkih, ki so v zvezi z jugoslovensko politiko glede na to,

da se Rusija vrača v evropsko politiko in da prihaja v centralno Evropo. Tako pravi »Lavoro Fascista«, da je Jugoslavija ena izmed balkanskih držav, ki nima diplomatskih odnosov s Sovjetsko Rusijo. Nato pravi list, da Jugoslavija v sedanji vojni kaže prav takšen mir, kakor v prejšnjih vojnah, kar zasluži vse priznanje. Zlasti glede Italije zavzema jugoslovenski tisk stališče, ki je obelodano z zaupanjem in jugoslovenski tisk je s simpatijami spremljal vse akcije, prihajajoče iz Rima. Potrebno je poudariti, da je bila v vseh slojih sprejeta z navdušenjem vest o sporazumu med Italijo in Grčijo.

Po kaj je šel Ribbentrop v Moskvo

Nemčija si hoče zagotoviti v Moskvi priznanje svojih interesov na Balkanu

Berlin, 27. sept. e. Kancelar Hitler in zunanji minister Ribbentrop sta včeraj okrog 17. prispela z letalom v Berlin. Ni znano, koliko časa bo Hitler ostal v prestolnici, a mislijo, da bo v kratkem odpotoval na zapadno fronto. Hitler želi točno proučiti mednarodni položaj in bo zaradi tega sprejel več tujih diplomatov, v prvi vrsti italijanskega veleposlanika Attolice v zvezi z zadnjim Mussolinijevim govorom.

Se večje zanimanje kakor za razvoj položaja na zapadu, kaže nemška politična javnost za razvoj odnosov med Nemčijo in Rusijo. Govori se o skorajšnjem obisku maršala Vorosilova v Berlinu, toda o tem sedaj na pristojnih mestih ne dajo nobene obvestila. Po informacijah iz dobro poučenih virov pa je ta obisk pričakovati konec meseca. Prav tako pričakujejo tudi predsednika sovjetske vlade in zunanje ministra Molotova. Z nemške službene strani ta dva obiska ne potrjujejo, a jih ne smatrajo za izključene.

Ogromno pozornost v vseh političnih in diplomatskih krogih pa je vzbudilo dejstvo, da je nemški zunanji minister Ribbentrop nenadno odpotoval v Moskvo. V njegovem spremstvu je 35 ljudi. Poleg strokovnjakov zunanje ministrstva spremljajo Ribbentropa tudi vojaški strokovnjaki. V zvezi s tem so se pojavile v

berlinskih krogih najrazličnejše kombinacije. Znano je, da potovanje Ribbentropa v Moskvo ni bilo predvideno, pač pa so nasprotno napovedovali obisk Molotova v Berlinu. Zato splošno prevladuje mnenje, da so nastali za Ribbentropov obisk v Moskvi posebni razlogi.

V diplomatskih krogih domnevajo, da želi Nemčija dobiti jasne informacije glede bodoče politike Rusije in njenih ciljev v Evropi. Pogajanja, ki jih vodi v Moskvi turški zunanji minister Saradzoglu in akcija Rusije napram Estonski so vzbudile v berlinskih krogih izvestno bojazn. Ribbentrop bo zaradi tega imel nalogo, da skuša doseči v Moskvi priznanje nemških interesov zlasti na jugovzhodu Evrope, koder bi prevladujoči vpliv Rusije pomenil konec nemškega prestiža in bi spraval Nemčijo v sedanjem mednarodnem položaju v popolno odvisnost Rusije. Brez dvoma je obisk nemškega zunanjega ministra Ribbentropa najbrž tudi v zvezi z dokončno ureditvijo razmerja med Nemčijo in Rusijo na Poljskem.

V nemških vladnih krogih naglašajo, da je ponovni obisk zunanjega ministra Ribbentropa v Moskvi le dokaz za tesno sodelovanje Nemčije in Rusije pri skupnem določanju novega reda v vzhodni Evropi ter napovedujejo v tej zvezi novo skupno izjavo nemške in ruske vlade.

Zagonetne eksplozije v Friedrichshafnu

Nemci trde, da gre za letalski napad, kar pa Francozi in Angleži zanikajo

Pariz, 27. sept. br. Dozdevni letalski napad na Zeppelinove tvornice v Friedrichshafnu postaja vedno bolj zagoneten. Dočim se z nemške strani slej ko prej zatrjuje, da so francoska letala napadla Friedrichshafen ter da so pri tej priliki celo sestrelili šest sovražnih letal, izjavlja francosko vrhovno poveljstvo, da so vesti o letalskem napadu na Friedrichshafen izmišljene. Enako trdi tudi poveljstvo angleškega vojnega letalstva, da so angleška letala doslej metala v Nemčijo samo letake, da pa ni padla do sedaj na nemško ozemlje še niti ena angleška bomba z izjemo bombardiranja nekaterih nemških vojniških luk takoj ob začetku sovražnosti. S švicarske strani

pa slej ko prej potrjujejo, da so opazovali preko Bodenskega jezera v Friedrichshafnu ogromne eksplozije ter da se je slišalo tudi streljanje topov. Iz tega sklepajo, da so morale biti v Friedrichshafnu v tamošnjih Zeppelinovih tvornicah vsekakor zelo hude eksplozije. Nerešeno pa je vprašanje, kdo je za eksplozije povzročil. Možno je, da gre za nesrečo, ne izključujejo pa tudi možnosti, da bi utegnili biti to posledica sabotaže. V zadnjem času so eksplozije v raznih nemških velikih industrijskih podjetjih na dnevnem redu. Po mnenju francoskih krogov pripisujejo Nemci sedaj eksplozije v Friedrichshafnu namenoma letalskemu napadu.

Vsa Varšava na barikadah

Ramo ob rami z moškimi se bore tudi ženske — Strahovito bombardiranje mesta se nadaljuje

Pariz, 27. septembra. br. Čeravno je Varšava samo še kup razvalin in eno namo morje plamenov, se še vedno herojsko brani. Nemški generalni štab hoče za vsako ceno čimprej zlomiti odpor poljske prestolnice. Zato je bila izdana naredba, da se mora nemška vojska poslužiti vseh sredstev, da se čimprej polasti mesta. To je Nemcem najnujnejše potrebno tako iz vojaških, kakor iz političnih razlogov. Čeravno trpi varšavska posadka največje pomanjkanje, se vendar z uspehom zoperstavlja napadalcem. Tudi v Modlinu se še vedno vodijo ogorčene borbe in do mesta slej ko prej v poljski posesti. Vsi nemški napadi so bili odbiti. Da bi preprečili poljska poročila, ki jih kljub strahovitu to-povzrokuju obsestevanju in neprestanemu bombardiranju iz zraka, še vedno pošiljajo obe varšavski radijski postaji, da Nemci skušajo obe postaji blokirati na ta način, da s svojih postaj oddajajo na istih valovnih dolžinah.

London, 27. sept. mp. Varšavski radijo je sredi ob 22. sporočil, da se bo Varšava še dalje branila. Javili je tudi, da so Nemci v toku dneva izvedli dva strahovita letalska napada, ki sta zahtevala mnogo žrtv med civilnim prebivalstvom.

London, 27. sept. e. Sredi je objavila londonska radijska postaja, da je bila tokom včerajšnjega popoldneva Varšava večkrat bombardirana iz zraka. Poročilo navaja, da je nad 200 nemških bombnikov bombardiralo mesto in da je bilo uničenih in porušeno mnogo poslopij. Požari so izbruhnili drug za drugim. Gasilci izven mesta oploh niso gradili, temveč so se osredinili samo na gašenje požara v središču mesta.

Varšava, 27. sept. e. Poljska prestolnica, ki je bila tudi včeraj neprestano izpostav-

ljena ognju težkega topništva in napadom nemških bombnikov, še vedno nudi ju-naski odpor. Nemški radijo je objavil, da se sedaj v prvih vrstah v obrambi Varšave bore oborožene ženske ramo ob rami z moškimi. Meščani pričakujejo nemške oklopne avtomobile in tanke z baklami in s steklenicami bencina. Ta način borbe označuje nemško poveljstvo kot nasproten priznanim metodam bojevanja.

Koncentracijski ogenj težkega nemškega topništva in bombardiranja iz zraka, ki se vrši neprestano, je imel strahovite posledice. Skoraj vsaka hiša v Varšavi je poškodovana in ni je hiše, v kateri ne bi imeli mrljica ali ranjenca. Središče poljske prestolnice je popolnoma v razvalinah. Ni niti enega javnega poslopja, ki bi ostalo celo, a kljub temu prebivalstvo Varšave ne misli na predajo. Poljske čete, ki branijo Varšavo in ki so bile ojačene z edincami z ostale fronte, so včeraj odbile vse sovražne napade na predmestje Praga. Prav tako se Poljaki krepko drže in se žilavo upirajo v Modlinu. Tretja točka poljskega odpora pa je polotok Hela. Dasi tudi tu Nemci srdito bombardirajo s kopnega in morja. Poljaki ne kažejo nobenih znakov, da se mislijo vdati.

Stare nemške meje

Berlin, 27. sept. e. Politijska meja rajha se je sedaj premaknila na bivšo mejo Nemčije kakor pred letom 1914, kar pomeni mejo od Lublineca, Maslovic in Alesa. Nemške čete se na podlagi sporazuma o demarkaciji črti umikajo sedaj proti zapadnim krajem bivše poljske republike. Ruski del zavzema zdaj več kakor polovico Poljske. Od 32 milijonov prebivalcev, kolikor jih je imela Poljska po ljudskem štetju iz leta 1931, pride pod Rusijo nad 14 milijonov. C. 16 vovodstev jih pripade v celoti Rusom, 7, a 3, in sicer varšavsko, lvovsko in bialistoko pa deloma. Po poljski službeni statistiki iz leta 1931 je bilo v teh krajih 8 milijonov Poljakov, 4.400.000 Malorusov, 1 milijon Belorusov in 1 milijon Židov. Četudi poljske statistike glede narodnih manjšin ne smatrajo za popolnoma objektivno, v vsakem primeru število Poljakov ni mnogo manjše od Rusov in Malorusov.

Odhod sovjetskega poslanstva iz Varšave

Berlin, 27. sept. mp. Nemsko vrhovno poveljstvo je sredi sporočilo, da je 62 članov sovjetskega poslanstva zapustilo Varšavo in je določilo naslednje pobravnosti:

»Vrhovno poveljstvo je že v nedeljo po radiu obvestilo varšavsko poveljstvo, da bo dovolilo članom sovjetskega poslanstva prost odhod iz Varšave. Rok je potokeel v ponedeljek ob 19.30. V ponedeljek je nato nemško poveljstvo ob 23. poziv ponovilo in stavilo pogoje, da naj poslanstvo osebje zapusti Varšavo v avtomobilih v torek zjutraj med 5. in 8. uro in sicer po cesti Praga Radzimin. 2000 m levo in desno od ceste naj za ta čas prenehajo sovražnosti. Poslanstvo osebje, skupno 62, je nato včeraj ob 11 prispelo k nemškim četam. Med njimi je bilo 22 žensk in 23 otrok, ki so bili v času bombardiranja v kleti sovjetskega poslanstva. Poslanstvo osebje je na poti v Königsberg, odkoder jih bodo s posebno ladjo prepeljali v Swinemünde, od tam pa preko Stettina v Berlin. Na isti ladji se bodo peljali tudi švedski begunci iz Varšave.

Poljski komunisti prevzemajo oblast

London, 27. sept. o. »Daily Express« poroča, da je posebno odposlanstvo poljskih komunistov odpotovalo pod vodstvom Kowalskega iz Vlna v Moskvo. Kowalski, ki je vodja poljskih komunistov, je bil šele pred kratkim izpuščen iz zaporov, v katerem je bil tri leta. Stalin je Kowalskega pozval v vodstvo komisarjata za zasedeno poljsko ozemlje. Od 1. oktobra dalje bo moskovska »Pravda« izhajala tudi v poljskem jeziku v nakladi 250.000 izvodov.

Vojna na morju

Oslo, 27. sept. e. V bližini Kristiansunda so včeraj opoldne spet slišali topovsko gromenje. Govori se, da so z obale opazili tri križarke in podmornico neznane narodnosti. Prav tako trdijo, da so se tovarne ladje, ki so plule ob obali, morale umakniti v varna zavetišča.

Bergen, 27. sept. e. (United Press) V zvezi z gromenjem topov, ki ga je bilo pred dvema dnevnoma slišati na obalah Norveške, se domnava, da se je vršila blizu Bergena pomorska bitka. Nemške vojne ladje so napadle angleško brodogradilnico, ki je spremljala norveške ladje na poti proti Angliji. Zatrjujejo, da je bil nemški napad odbit, a ni znano, kje in kako so se zopet zbrale angleške ladje in če je njih namen uspel.

London, 27. sept. e. V zvezi s poročili o veliki pomorski bitki, ki jo prispela iz Bergena, javlja londonska admiraliteta naknadno, da ni šlo za pomorsko bitko, temveč za eksplozije min, ki so jih uničevale angleške ladje, da očistijo morsko pot.

Curich, 27. sept. mp. Po vesteh iz Berlina razpravljajo v vojaških krogih o morebitni spremembi pomorske vojne. Veliki admiral Raeder je za nadaljevanje neomejene podmorniške vojne, Goring pa je za opustitev takega načina vojskovanja, ker škoduje nemški zunanji trgovini.

Stockholm, 27. sept. s. Švedska vlada je naročila svojemu poslaniku v Berlinu, da vloži pri nemški vladi protest zaradi potopitve dveh švedskih ladij.

Nadaljevanje na 2. strani

Nadaljevanje s 1. strani

Amsterdam, 27. sept. s. Nemško letalo je v bližini Helgolanda obstreljevalo holandsko potniško letalo. En potnik švedske narodnosti je bil ubit.

Angleški vojni proračun

London, 27. sept. mp. Vlada bo predložila spodnji zbornik v obdobju novi vojni proračun, ki znaša 2 milijardi funtov (približno 400 milijard din).

Razpust komunistične stranke v Franciji

Pariz, 26. sept. br. Po Daladierjevi izjavi je smatrati razpust komunistične stranke v Franciji, ki je bil odrejen večer, za represalijo na sklenitev nemško ruskega nenapadnega pakta, ter zasedbo Poljske po ruskih četah.

Češki politiki v emigraciji

Pariz, 27. sept. s. Vodja bivše češke ljudske stranke msgr. Šramek je došel v Pa-

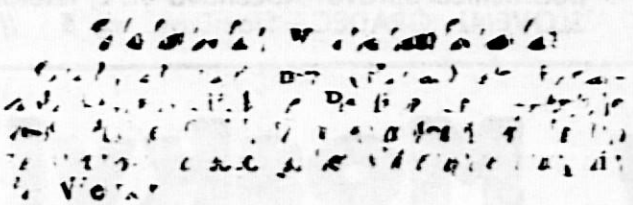
riz. Z njim je pribežal iz Prage tudi podpredsednik odnosa sedaj dovoljene stranke narodne enote Halá.

Demobilizacija slovaške vojske

Berlin, 27. sept. mp. DNB poroča, da je bila slovaška vojska demobilizirana. Pod orožjem so ostali le podoficerji in specialisti.

Bratislava, 27. sept. br. Na zahtevo Nemčije je bila danes odredjena demobilizacija slovaške vojske. Na poljski meji bodo slovaške postojanke zasedle nemške čete.

Berlin, 27. sept. mp. (DNB) Nemško vrhovno poveljstvo je odklikovalo tri slovaške generale z železnim križem, ker so se izkazali v bojih na Poljskem.

Prve večje borbe na zapadni fronti

Včeraj so se na vsej fronti pričeli spopadi med hudim topniškim ognjem

Pariz, 27. sept. mp. Francosko vrhovno poveljstvo je sredi ob 21. objavilo vojno poročilo št. 46:

Zivahnejše sovražno topniško delovanje južno od Zweibrückna in južno od Pirmasensa. Ob zori je sovražnik poskusil na ozemlju okoli Lauterna močen protisunek, ki pa je bil v koncentričnem ognju našega topništva zavrnjen.

Bern, 27. sept. mp. Švicarski listi poročajo, da so bile v teku večerajšnega dne na celi zapadni fronti od Strassburga do Basla hude borbe. Nemci so vzporedno hud napad blizu Zweibrückna, ki pa ga je francosko topništvo krvavo odbilo. Niti Nemci, niti zavezniška armada na zapadu doslej še niso nastopili s številnejšimi letalskimi oddelki. Opažati je le posamezne dvoboje med lovci, pri katerih pa francoski letalci glede akrobacije letenja znatno prekašajo Nemce.

Pariz, 27. sept. s. Francoska izvidniška letala so ugotovila, da zbira Nemci velike vojaške oddelke pri Aachenu na severu in v Schwarzwald na jugu. S poljske fronte prihajajo na zapadno neprestano nova ojačenja.

Pariz, 27. sept. e. Uradno poročilo demantira vesti, da so francoske čete jugovzhodno od Zweibrückna v težkem položaju zaradi nemškega napredovanja. Neka nemška patrulja v bližini Saint Paula je napadla pozicije, ki so jih zasedle francoske čete, napad pa je bil odbit. Z iste strani poudarjajo, da težko nemško topništvo še naprej obstreljuje francoske oddelke južno-vzhodno od Zweibrückna. Ogenj težkega francoskega topništva je naperjen na glavne črte Siegfriedove linije.

Stiska naših likovnih umetnikov

Apel predsednika g. dr. Frana Windischerja na obnem zboru umetnostnozgodovinskega društva

Ljubljana, 27. septembra. Včeraj so odborniki Umetnostno zgodovinskega društva položili račune o svojem kulturnem delovanju v pretekli poslovnici. Predsednik g. dr. Fran Windischer je poudaril v svojem govoru, da se društvo in njegov odbor v težkih razmerah prizadevata uresničiti program društva, namreč pospeševati umetnostni in zgodovinski študij, zlasti študij umetnostne zgodovine v Sloveniji ter širiti umevanje za umetnost in nje zgodovino. Številni članovi je preskrbeno. Društveno delo, zlasti izhajanje »Zbornika za umetnostno zgodovino« ni bilo težko mogoče, če ne bi uživali naklonjenosti in podpore banovine in mestne občine ter nekaterih posameznikov. Tudi druge večje mestne in trške občine v Sloveniji naj bi gromotno podprle društveno prizadevanje, vsaj tako, da naročajo Zbornik, ki je letos dopolnil svoje 15. leto, kar je pomemben jubilej v naši strokovni književnosti.

Vojni zapletitaji zadrevajo posredno in neposredno kulturno življenje. Stara izkušnja je, da v vojni muze molče, kar se kaže tudi pri nas, ki imamo še mlado likovno umetnost. Naši likovni umetniki že več mesecev pretrdo občutijo zlo posledice velikih vojni dogodkov. Stiska naših likovnih umetnikov, ki so brez službe in brez stalnih, čeprav skromnih dohodkov, je res pretresljiva. Prodaja umetnin zastaja tudi že v krogu utrjenih ljubiteljev naše domače umetnosti. Zato opozarjamo na žalostni položaj naših umetnikov ter pozivamo tako naše oblasti kakor tudi naše občinstvo, da imajo v skrbni polnihi časih pred očmi tudi mučni in bedni položaj likovnih umetnikov. Vsi hočemo slovensko likovno umetnost in njen napredek, zaradi česar ne moremo in ne smemo pozabiti, da brez živih umetnikov ni mogoče slovenska likovna umetnost. Ne smemo dopustiti, da omagažo v trdi stiski današnjih in prihodnjih dni. Naj nas potegne iz mrtvila zgled iz Beograda, kjer je te dni slikar Sava Šumanović na razstavi prodal 115 slik za 69.000 din.

Tajnik dr. Rajko Ložar je poročal, da se društvo udeležilo raznih kulturnih prireditvev in izdalo dva letnika. Zbornika. Številno naročnikov Zbornika stalno pada in jih je 213 tuzemskih in 8 inozemskih. Odbor je moral nakladno glasila znižati od 1000 na 650 izvodov. Društvo je priredilo pod vodstvom msgr. Steške sedem izletov z 244 udeleženci. Mesto knjižničarja je prevzel g. Stane Mikuz, mesto odbornika prof. dr. Saria pa je prevzel prof. dr. Mesemel.

Blagajnik msgr. Steška je poročal o stanju blagajne. Letonji primanjkljaj je bil krit s presežkom iz lanskega proračuna. Revizor g. Maksim Gaspari je predlagal razrešitev, ki je bila soglasno spre-

jeta. O stanju v knjižnici in v arhivu je poročal g. Stane Mikuz, ki je inventariziral zalogo Zbornika in knjižnico uredil. Pri volitvah je bil z vzhikom ponovno izvoljen veselejši odbor s predsednikom g. dr. Franom Windischerjem in podpredsednikom prof. Matejem Sternenom. Pri slučajnostih je prof. dr. Stale poročal o razveseljenju sodelovanju mlajših pri Zborniku. Za objavo so pripravljene štiri večje umetnostne zgodovinske študije in sicer monografija Staneta Mikuz o Jelovsku ter študije drugih o ornamentu, gotski Ljubljani in o Bergantu. Prof. dr. Mesemel je poročal o načrtu za izlet v Južno Srbijo v začetku oktobra, tajnik dr. Ložar pa o načrtih za predavanje in pripranje zgodovinskih razstav. Društvo pripravlja razstavo gotške plastike na slovenskem ozemlju, za katero je dal pobudo predsednik g. dr. Fran Windischer.

Iz Krškega

Ustanovni občni zbor muzejskega društva v Krškem. V soboto ob pol 5. popoldne bo v mestni posvetovalnici ustanovni občni zbor muzejskega društva, ki naj bi varovalo zgodovinske spomenike v središču Krške in Brežice ter zbiral na tem področju vse zgodovinske najdbe. Upamo, da se bo prebivalstvo obeh srezov vpisalo v to preprosto društvo.

G. Auman je odprl svojo zbirko javnosti. Minili teden smo poročali, da se je vrnil iz Maribora g. Auman. V par dneh je preuredil svojo zbirko in jo v nedeljo že dal občinstvu na vpogled. Dasi se je precej kasno zvedelo za otvoritev, se je zbralo veliko število ljudi, ki so s zanimanjem poslušali pripovedovanje g. Aumana o poedinah najdbah. Ker je prejel precej pismenih pism, ki so ga vabila, da bi si radi ogledali njegovo zbirko, se več pa ustnih, je sklenil, da bo v soboto ponovno razstava odprta. Prvenstveno je bila namenjena udeležencem ustanovnega občnega zbora muzejskega društva.

Iz Litije

Narodni Slovenski Narod! V zadnjem času je zanimanje za naš popoldnevnik s pet narazlo. Število v času živne vojne in dogodkov, ki menjavajo situacijo od ure do ure. Najnovejša novica, ki se pripete po svetu v teku noči in dopoldneva, nam prinese v hišo »Slovenski Narod«. Litijci naročniki ga dobe še s popoldnevno dostavo. Naš list je največji, saj velja v hišo dostavljen le 13 dinarjev. Narodni ga po dopisnici. Pokažite ta postv svojim sosedom in prijateljem, ki še nimajo našega lista.

Septembrska teta. V ponedeljek opoldne se je nebo nenadoma stannilo in obla-

čilo. Najprej je začelo deševati, nato pa se je vsula nad dolino izdatna toča. Ponekod je sklatila a sadnega drevja precej jabolok. Nekateri gospodarji, ki imajo pri hišah bradke, pripovedujejo, da jim je toča škodovala grozdje in zblila jagode. Toča je trajala le kratek čas.

Iz Škofje Loke

Presečna nezgoda. Enemu loških tovornih avtov se je pripetila v soboto nezgoda. Ko je vozil kakor običajno vsak dan proti Ljubljani, se mu je pri Medvodah zlomila prednja os. To je imelo za posledico, da se je voz nagnil in je zdrknil na rob cestišča. Iz nepojasnjenega razloga se je prav tedaj odprla kabina in na cesto je odletel spremenišalec Peter Šontar, po domače Starnanov iz Stare Loke na tisto. Mož se je precej potolkel po obrazu, poškodovano ima tudi roko, ter je moral iskati zdravniško pomoč, ki jo je dobil pri dr. Demšarju v Ljubljani. Šontar je sedaj v domači oskrbi.

Čudo prirode. Znaní škofjelovski restavrtor Jože Detela je bil te dni na lovu v Polhovgrajskih dolomitih. Ob tej priložnosti je nalezl pri Staniškah na najdbo, ki se je zelo razveselil. Pod kostanjem sredi praproti je zagledal ogromnega jurška, pravno posebnost prirode. Go bo je seveda vzel s seboj. Doma so jo stehali in je potegnila točno kilogram in 80 dg! Jurček je bil razračen vejnato, sicer pa je bil popolnoma zdrav in ohranjen. Da bo ostal spomin nanj tudi potem, ko bo izginil po krožnikih, so ga fotografirali.

Mokronog potrebuje vodovod

Mokronog, 26. septembra. Vprašanje vodovoda v Mokronogu je že dalje časa eno izmed najbolj perečih, saj je dobra in zdrava pitna voda v vsakem kraju prvi pogoj za zdravje prebivalcev. Zaradi pomanjkanja vode se sicer trg Mokronog ne more pritoževati, ker ima dovolj talne vode in primerno število vodonjakov, toda ta voda ni zdrava niti pitna. Preiskava je dokazala, da je v večini vodonjakov nepitna voda. Vodonjaki tudi niso tako grajeni, da bi ne prišla gnoljivca iz gnojlišč v dotiko z vodo v njih. Dasi je Mokronog pomemben trg na Dolenjskem, ki ima razvito trgovino in industrijo, pa je vendar le malo gospodarjev-kmetovalcev, ki bi umeli skrbno izrabljati gnojnice in jo zbirati v pravilno urejenih gnojničnih jamah. Tako odteka gnojnica po ulicah in potih, pronicava v zemljo in prihaja v dotiko z vodo, ki polni vodonjake.

Pomanjkanje dobre pitne vode je sprožilo vprašanje gradnje vodovoda. Že pred pet leti je bil urejen načrt, po katerem bi dobil trg Mokronog in sosedne vasi dobro in zdravo vodo iz Bača. Do izvršitve vodovoda doslej ni prišlo, vendar pa za določeno ni zaspala. Zgraditev vodovoda je resna zadeva, ki se ponovno stvarno rešuje. Prav te dni se je mudil v Mokronogu strokovni inženir, ki je ponovno proučil vso zadevo za sestavo potrebnih vodovodnih načrtov. Ker so tudi denarna sredstva v glavnem že zagotovljena, je upati, da bodo dela po izgotovitvi načrtov razpisana in da bo dobil Mokronog v doglednem času potreben vodovod.

Skrinje je graznil

Trata, 26. septembra. Presmeto debelo je pogledal posestnik Janez Zihnerl, po domače Reškovič s Trate, ki je opazil, da se je prikolovratil v njegovo dom potepuh in mu premetal hišo, kakor bi šlo za stavbo. Zihnerlovi so šli takoj po kosilu na polje kopač krompir, ključ od hišnih vrat pa so pustili na oknu, kakor nalašč za tatu, ki ga je brnel in si komodno odklenil vrata. Zmikanje je najprej stikal po izbi, kjer je vzel iz gospodarske skrinje stotak, drugo skrinjo pa je odprl s krampon in si temeljito ogledal. Gospodarjevi sestri Mariji je odnesel 2000 din, potem stotak in za sto dinarjev drobiža. Denar je dobil skrit med perilom pri treh hranilnih knjižnicah. Ko je opravil svoje delo v izbi ga je neslo v hišo. Premetel je postalo služkinje Micele Krizajevca, a zaman. Nič ni bilo v njej. Odpravil se je nato v čumato, kjer pa mu je bila sreča bolj mila. Skrinja v čumati je namreč hranila prihranke služkinje, ki jo je nepovabljeni gost temeljito obral. Krizajevi je odnesel pet stotakov in še za 90 din drobiža. Ko si je predizglost tako lepo po vrsti ogledal vse Zihnerlov dom, je prednja vrata zopet zaklenil, sam pa izginil pri zadnjih, kjer je odklenil zapah. Zdi se, da ga je prepolil Zihnerl sam, ki je prihajal z vozom krompirja domov. Bržkone je tat čul skrivanje voza in pospešil odhod. Le tako se namreč da razlagati, da dveh skrinj ni dovolj temeljito pregledal in da mu je uslo celih 10 jurjev. Ko je prišel gospodar Zihnerl domov, je precej opazil tatvino. Hital je zapirati, obenem pa je obvestil sestri, ki je doglala, da je olajšal nepovabljeni gost dom za lepe tri ti-soake. Vse kaže, da bo tatvina pojasnjena že v kratkem.

Ponesrečenci

Ljubljana, 27. septembra. V bolnico so prepeljali 50-letno posestnikovo ženo Marijo Breznikovo iz Rafoč, ki je tako nesrečno padla po stopnicah, da si je zlomila levo ključnico.

32-letni vlakovodja Ivan Roš, stanujoč v Zidanem mostu, je napravil večeraj kratko vožnjo s motokolkom v okolico. Na cesti mu je prišel nasproti kmečki voz, ki se mu je skušal nasproti umakniti, pri čemer pa je padel in si zlomil kost v rami.

Zidaraki pomočnik France Urbas iz Dola pri Ljubljani je večeraj pri neki stavbi v okolici padel s zidarkega odra. Poškodoval se je po životu in na nogi.

Čevljaraki mojster Jože Koščak iz Ljubljane se je obrazil na desni roki s čevljarškim nožem in si narezal žilo.

V Medčevih tkalnicah na Glincah je stroj zgrabil 20-letnega tkalca Aleksandra Prebila in mu poškodoval desno roko.

Posestnik France Svetel iz Podgorja pri Kamniku je večeraj otreasal orehe. Ko je delo še opravil, se je na drevesu stegnil po grozdju na tri, ki se ovija drevesa, pri tem pa je nenadoma zgrbil ravnotežje in padel 5 m globoko na tla. Nesrečen je obšel na tleh nezavesten in ima najhujše zlomljeno hrbtenico.

Pri slaganju drv se je smoti ponesrečila 23-letna Marija Sarn, uslužbena v neki gostilni v Kolodvorski ulici. Zlomila si je več prstov na desni roki.

V bolnico so smoti prepeljali tudi 31-letnega delavca Tomaza Habjana, zaposlenega pri Hahnjarhovi gospod. industriji v Škofji Loki. V gozdu je padlo nanj drevo in mu zlomilo levo nogo nad gleženjema.

Za red na naših cestah

Tudi avtomobilisti so zelo nedisciplinirani

Ljubljana, 26. septembra. Prejeli smo: V zadnjem času so se v naših dnevnikih večkrat oglašili avtomobilisti, ki so grajali nediscipliniranost pešcev in kolezarjev. Nekateri so celo trdili, da največ nesreč povzročajo prav kolezarji in pešci, avtomobilisti pa so naravnost vsornje disciplinirani in ne zaslužijo nobene graje. Naš namen ni grajati avtomobilistov in jim očitati karkoli, saj se po večini drže predpisov, manj disciplinirane pa so že izkušile tudi pogoste policijske globe. Kljub temu, da večina naših vozačev spoštuje cestne predpise, pa je vsaj v mestih nediscipliniranost in brezobzirnost avtomobilistov še zmerom večja kakor pa nediscipliniranost in brezobzirnost pešcev.

V »Slovenskem Narodu« smo že večkrat grajali, ker ljubljanska policija posveča premalo pozornosti ureditvi avtomobilskega prometa na tramvajskih postajališčih. Splošno je znano, da avtomobilist ne sme prehiteti tramvaja, ko stoji na postajališču in izstopajo iz njega potniki ali pa vstopajo novi. Tega predpisa se z največjo točnostjo drže vsi avtomobilisti v Beogradu, Zagrebu in drugih naših mestih, dočim v Ljubljani niti pet odstotkov avtomobilistov ne spoštuje teh določb. Posebno nevarna v tem pogledu so nekatera tramvajevska postajališča, ki so na odprtih cestah, kakor n. pr. postajališča pri Delavskem domu na Gosposvetski cesti, pri veselesnjem, pri pivovarni Union, pri Keršču in pri Gasliškem domu na Celovski cesti, pri Gospodarski zvezi na Tyrševi cesti, pri Leonišku na Zaloški cesti in drugje. Na teh postajališčih morajo potniki izstopati na odprto cesto z največjo previdnostjo, ker dirjajo avtomobilisti mimo brez ozira na pešce, čeprav bi se morali ustaviti in počakati, da potniki iz tramvaja izstopijo in vstopijo novi. Že nekateri so bile v poslednjem trenutku preprečene nesreče. Še večkrat so naši listi opozarjali na cestno disciplino, toda večine avtomobilistov vse to ni izmislilo. Še so prepričani, da je cesta ustvarjena samo zanje in da so njej samo oni gospodarji.

To prehitene avtomobilisti na tramvajskih postajališčih, ko tramvaj na njih stoji, pa ni samo nevarno, ampak marsikdaj za ljudi tudi zelo neprijetno. Pred dnevi, ko je neprestano padel dež in so bile ceste precej blatne, se je na Celovski cesti nekajkrat zgodilo, da je avto z vso naglico zdrvel mimo tramvaja, ko je ta stal na postajališču, potniki, ki so se izstopili in v poslednjem trenutku opazili drveči avto-

mobili, pa so se stianili ob tramvajemem vozu. Ker je bila cesta blatna, so bili vsi svede poškodovani z blatom, kakor bi prišli iz blatne kopeli. Ker pri tramvajskih postajališčih in odprtih cestah ni stražnikov, ostanejo takimi avtomobilisti nekažnovani in upirjajo lahko svoje divje vožnje nekažnovano še naprej. Pešci so v takšnih primerih čisto brez moči in jih nikoli nihče ne zaščiti.

Nediscipliniranost in neredov na naših cestah ne povzročajo torej samo pešci, kakor so prepričani avtomobilisti. V mestih so prav pešci po večini zelo previdni in zelo disciplinirani, nered pa povzročajo avtomobilisti, ki ne spoštujejo cestno-policijskih predpisov in ki jim je zelo malo mar človeškega življenja. Tudi v primeru, če cestno-policijski predpisi ne bi doleteli, da mora avtomobilist na tramvajemem postajališču, ko tramvaj stoji in iz njega izstopajo pešci na odprto cestišče, svoje vozilo ustaviti, in počakati, da pešci pasirajo cesto, bi morali to storiti iz lastne pobude in iz obzirnosti do pešcev. Takšna obzirnost je posebno potrebna, kakor smo že omenili, ob deževnih dnevih.

Avtomobilisti pa so v Ljubljani precej brezobzirni tudi sicer. To njihovo brezobzirnost čutijo pešci najbolj ob deževnih dnevih, ko so naše kotanjske ceste, posebno Dolenjska, Zaloška, Tržaška in Tyrševa polne blatnih mlakuz. Na teh cestah ni stražnikov, ki bi nadzorovali motorni promet, kar najbolj čutijo pešci, ki so pogosto z blatom poškodovani do vratu. Avtomobilisti bodo sicer morda trdili, da ne vozijo s pretirano brzino. Te njihove trditve ne bomo zanikali, ker je preveč težavno ugotoviti, ali je ta njihov izgovor resničen ali ne. Pri vsem tem pa vendarle ostane neizpodbitno dejstvo, da bi morali avtomobilisti v deževnih dnevih, ko vozijo po kotanjskih cestah, zmanjšati brzino, čeprav je morda dovoljena večja. Vedno in povsod se torej ne smemo držati samo predpisov in se sklicevati nanje, ampak moramo v vsakem primeru poznati tudi obzirnost do svojega bližnjega, ki si ne more privoščiti razkošnega vozila in ki jo mora prebiti po naših blatnih in kotanjskih cestah.

Kadar bodo tudi avtomobilisti v vsakem pogledu obzirnejši, bodo obzirnejši do njih postali tudi pešci in kolezarji. Tako pa vlada zdaj med njimi tih, nenapovedana vojna, ki se kaže na vsakem koraku in pri vsaki javni polemiki, kdo je kriv za nered na naših cestah.

Dve žrtvi krute usode

Litija, 27. septembra

Z Zgornjega Loga so prinesli pogrebci krsto z zemeljskimi ostanki starega siromašnega rudarja Janeza Drnovška. Mož je umrl na posledica dolge, zastarane bolezni in zaradi pomanjkanja. V prijazenem Zg. Logu se je naselil šele pred leti, ko se je moral prisilno vrniti iz Nemčije, kjer se je rodil, šolal in stopil tudi kot rudar na Vestfalskem v rudnik. Tam je bil uslužben, dokler mu niso opedale moči. Vse čas svoje službovanja je plačeval prispevke v tunkajšnji bratovski skladnici. Ko je postal za delo v javni nemogoče, je stopil v pokoj in so mu nakazovali mesečno rento v znesku 700 dinarjev našega denarja. Drnovšek je sklenil, da si bo še nekaj prislužil s prodajo časopisov. V svojem novem poklicu pa je imel smolo. Nemška policija je našla pri njem neki prepovedani komunistični list. Drnovšek ni vedel, da je zabranjen. Na vse strani so prosili zanj, a brez uspeha. Kazen zaradi prepovedanega tiska je bila huda. Drnovška so obtožili rovarstva proti obstoječemu redu v rajhu. Ukinili so mu rento, njega pa izgnali preko meje. Prišel je v Jugoslavijo. Poslali so ga v Gornji Log, kjer je bil Drnovškov oče doma. Tako je prišel mož na stara leta kot revež brez vseh sredstev in pokojnine v vas, kjer se je rodil njegov oče. Usmiljeni ljudje so vzeli moža pod streho, litjska občina pa mu je nakazovala malo podporo.

Drnovška so poznali ljudje v dolini pod imenom Nemeč. Usoda starega naselnika je ganila vse. Sedaj, ko je umrl nenadoma, ga je spremlilo le malo ljudi na pokopališče. Bodi možu ohranjen blag spomin!

Malo prej smo na tukajšnjem pokopališču položili v grob tudi Oskarja Puncerja, doma iz Savinjske doline. 39letni Oskar si je vzel življenje sam. K nam je prišel iz Vač. Hodil je okrog kmetov v Zgornjem Logu in pripovedoval o svoji žalostni življenjski usodi. Svoje čase je bil uslužben pri mornarici, odkoder pa je odšel zaradi neozdravljive bolezni. V Zgornjem Logu je legel blizu Save v grm in napisal dvojico poslovnih pisem. Najavil je svojo smrt, izpil strupen napoj in ko so ga našli ljudje, je bil nesrečno mladi mož že mrtve. Po odredbi orožnikov so ga prepejali v tukajšnji mrtvašnici. Oblasti so obvestile Oskarjevo smrti njegove domače, obvestilo pa jih je dohitelo prepozno, ko so žrtev težke bolezni položili že v grob. V žepih Oskarja Puncerja so našli šop zdravniških receptov. Kakor je običajno, izzove vsak tak dogodek raznovrstne govorice, izkazalo pa se je, da je Puncer obupal le zaradi svoje neozdravljive srčne bolezni in hudega revmatizma.

Tragična smrt dveh nesrečnikov, ki jih je tako težko prizadela življenjska usoda, je zbudila pri nas mnogo sočutja.

Po umoru Calinesca

Bukarešta, 27. sept. e. Glede represivnih ukrepov, ki jih je izzval umor ministrskega predsednika Calinesca, izjavljajo v merodajnih krogih, da so bili razlogi naslednji:

Po umoru bivšega ministrskega predsednika Duca so bile izrečene blage kazni. Posledica tega je bila, da so ti represivni ukrepi izgubili pravi pomen in smisel. Ministrski predsednik Armand Calinescu si je za časa, ko je bil minister vojske, popolnoma pridobil duše vojakov in oficirjev. Vest o njegovem umoru je pospešila reakcijo oficirjev na tako močno, da je prišlo do krvavih represivnih ukrepov, o katerih je sedaj prepozno še govoriti. Poleg tega je bilo treba smatrati obvestilo morilcev, ki so ga po storjenem zločinu dali preko radijske postaje, za znak za upor članom selesne garde, interniranim v koncentracijskih taboriščih v raznih krajih države, kakor tudi omni, ki so bili še na svobodi. Da bi se

preprečila vsak akcija z njihove strani, zlasti pa, da se prepreči njihov beg, ki se je pripravljali, je bila nad njimi izvršena eksekucija.

Dolitični obzornik

Zahteva in ukaz našega časa

Softijski »Mir« je objavil izpod peresa Dimitra Pavlova zelo umesten in pameten članek »Povelja na vremeto«. Prirojene za naše razmere ga v prevodu približujemo tudi mi. Članek se glasi:

»Ako hočeš mir, pripravljaj se za vojno« pravi star, toda večno moder pregovor. Imej smodnik suh, meč oster in duh bodr, pa te bo sovražnik uvaževal in ti boš imel mir. Imel boš mir v toliko zagotovljen, v kolikor bolj boš v stanju, da braniš sebe in mir. Mir se mora zavarovati. Naš narod ve in razume to resnico. Pripravljen je, da da in daje milo za drago, samo da vidi svojo vojsko preskrbljeno z vsem, kar je potrebno, da se lahko z uspehom vodi moderna vojna. Zavedamo se, da bo vojna tem dalje od nas, čim močnejši bomo in čim bolj bomo sposobni, da branimo mir. Saj vidimo, kako ginevajo hlabre vojske, ker niso bile za vojno tako pripravljene, kakor bi bilo potrebno.

Sredstva, ki so bila žrtvovana za vojno in njeno preskrbo, niso žrtvovana zaman. Toda ne zadostuje samo orožje, da smo močni in da lahko računamo z zmago. Orožje nam da fizično udarno moč, toda za udarni naval je potrebno še nekaj drugega — duhovna moč celokupnega naroda. Da zmaga z orožjem, mora vojska premagati sovražnika s svojim visoko razvitim borbenim duhom. Evo, zakaj moramo — naravno — ob materialni oborožitvi skrbeti tudi za moralno in duhovno oborožitev naroda in vojske. Duhovna oborožitev pa se ne more izvesti v zadnji minuti odločilne ure, kakor tudi ni mogoče, da bi se mogli v zadnjem trenutku preskrbeti z orožjem, ki ga potrebujemo. To je sad dolgega in potrpežljivega dela, ki ga moramo jati z razumom in doslednostjo v težnji k enemu svetlemu cilju: da se ves narod duhovno združi v ljubezni do rodne zemlje in v stremelju za dosego narodnega ideala, za zlitje vseh src v eno samo jugoslovensko srce, vseh duš v eno samo jugoslovensko dušo, vseh volj v eno samo jugoslovensko voljo, da bo tako narod s svojo pestjo, z ogromno narodno pestjo lahko razbil vse zapreke, ki so na poti k uresničenju narodnih idealov.

Naš narod je miroljuben. To je res, toda miroljubnost ne pomeni boječnosti in strahopetnosti, ne pomeni odpovedi pravicam in idealom, ki so jih v borbah in s krvavi žrtvami posvetila vsa pokolenja pred nami.

Naša politika je takisto miroljubna. Mi smo nevtalni v velikem konfliktu, ki se vedno bolj postruje. To je dejansko modra politika. Ali kaj je politika? Politika je, da delamo in izvršujemo ono, kar je v danem trenutku in danih okoliščinah najboljše in najkoristnejše za domovino.

Mi smo miroljubni. Da! Toda mi smo tudi narod-vojak in tak narod mora čisto pustiti tudi plug in odloži tudi srp.

Ne smemo dovoliti, da bi ugasnil ogenj domovinske ljubezni, nasprotno, poskrbimo, da se ta ogenj razvije v močten plamen, ki bo osvetljeval in grel naše duše! Ker težki so sedaj za nas časi.

Zato bodimo budni, bodimo bodri in bodimo pripravljeni na vse! To je zahteva, to je ukaz težkih časov, ki jih preživljamo!

Borzna poročila.

Curih, 27. septembra. Paris 10.05. London 17.70. New York 42.75. Bruselj 75.12. Milan 22.44. Amsterdam 235.625. Berlin 176. Ostali tečajji ne motirajo.

DNEVNE VESTI

Nov sporazum s Protektoratom. Iz Beograda poročajo, da je bil sklenjen s češkomoravskim protektoratom nov sporazum za izvoz 120 vagonov svinjske mase, mesa in mesnih izdelkov. Novi sporazum, ki so ga dosegli sami interesi, zagotavlja rentabilnost izvoza na solidni podlagi.

Umetniški jubilej g. Branka Gavella. Tudi v ljubljani znani režiser dr. Branko Gavella bo proslavil v hrvaškem narodnem gledališču 25-letnico svojega umetniškega delovanja. Proslava je bila zaradi tehničnih razlogov preložena za nekaj dni, bo v sredo dne 4. oktobra. G. dr. Branko Gavella bo režiral Shakespearov komedijo »Na tri kralje«.

Naša zunanja trgovina. Po službenih podatkih je znašal naš izvoz v avgustu 594,7 milij. din. Lani v avgustu je bila vrednost izvoza 461,8 milij. din in je bil letošnji izvoz v avgustu za 132,8 milij. din ali 28,8% večji. Trgovska bilanca našega izvoza je bila aktivna v prvih osmih mesecih tega leta za 38,9 milij. din, dočim je bila lani v istem razdobju za 324.000.000 din pasivna. Povečal se je izvoz izvozne pšenice, tobaka, lesa in bakra, zmanjšal pa se je samo izvoz koroze in živine.

Prazni parniki prihajajo v Split. V splitskem pristanišču je pristal velik tovarni parnik »Vidovdan«, last Jugoslovenskega Lloydja. Pripel je prazen iz Benetk. Iz Trsta je prišel v Split parnik »Lovčev«, last zetske plovnice, ki še vedno vzdržuje potniški promet med balkanskimi državami, čeprav pluje brez potnikov. Iz Splita se bo »Lovčev« odpravil do Konstanca, čeprav nima na krovu nobenega potnika.

Višja hotelska šola v Beogradu. Uduženje ugostiteljev in hotelirjev v Beogradu je lani otvorilo prvo višjo hotelsko šolo v državi. Ker je imela šola, ki traja dve leti, odlične uspehe, so se odločili pred potekom drugega leta, da ponovno otvorijo prvi letnik šole. Poup se bo pričel 2. oktobra. Šolnine je 100 din na mesec, vpisnine pa 50 din. Absolventi šole imajo pravico za samostojno izvrševanje vseh ugostiteljskih podjetij in pravico do uradniške X. do VI. položajne skupine in službenje dijaškega roka v vojski.

Mlinarji predlagajo prepoved izvoza žita. Zveza mlinarjev je poslala pristojni oblasti predlog, naj se prepove izvoz žita iz Jugoslavije, pač pa je treba pospešiti izvoz moka in testenin. Že v nekem prejšnjem predlogu so mlinarji poudarili, da potrebuje država najmanj 20.000 vagonov rezervne hrane žita. Prižad je doslej napel okrog 30.000 vagonov žita in si prizadeva za kar večji izvoz žita, kar domači silosi še niso zgrajeni.

Prvi sneg v Bosni. Iz Sarajeva poročajo, da je temperatura padla pod ničlo in je zavladal precejšen mraz. V noči od torka na sredo je padel tudi prvi sneg na Bje-lasišču.

Meteor je padel na planino Plase. V vaseh Krstas in Dobričevci so kmetje opazili v ponedeljek proti večeru svetlo nebesno telo, ki je z bliskovito naglico padlo proti zapadu, nakar je sledila silna detonacija na planini Plase. Detonacijo meteorja, ki je padel na planino, so čuli v Ostružu kakor strel iz topa težkega kalibra. Strokovnjaki sarajevskega muzeja so se odpravili v planino, kjer bodo poiskali padli meteor.

Določili so cene za mošt. Na sestanku zaupnikov Gospodarske sloge v splitskem srežu so določili cene za prodajo mošta, in sicer za mesto Split in splitsko okolico 250 din za hektolitr, za vsa ostala mesta splitskega sreža pa 180 do 200 din za hl.

Povpraševanje po buhaču. Angleški interesi kupujejo v Dalmaciji buhač po 17 din kg in je povpraševanje po buhaču med angleškimi interesi večje, odkar Anglija ne uvaža več buhača iz Japonske in Kitajske. V severni Dalmaciji so prodali letos 2 vagona suhega buhača.

Izsledeni in pobegli tatvinski cigani. Kakor smo poročali, so cigani ukradli trem posestnikom v Krasnicih pri Gradcu v Beli Krajini tri, okrog 10.000 din vredne konje, ki so jih sprva, da zabrišejo sled, gonili v smeri proti Hrvaški. Na tatvino konj pa so bile opozorjene seveda tudi orožniške postaje okrog Ljubljane in res so orožniki iz škočije zalotili tatvinske cigane v gozdu pod Molnikom, blizu Orlička. Tatvinski cigani in sicer 43letni Anton Hudorovič, Miha, Jože in Fero Hudorovič so pobegnili, vse tri konje pa so pustili na mestu. Orožniki so konje zaplenili ter jih vrnili lastnikom, cigane pa zasedujejo.

Prva jesenska siena. Po toplih sem pa tja tudi nekoliko deževnih dnevi se je ozračje močno ohladilo. Zlasti noči so hladne, kar ni posebno čudno, ker celo v letošnjem minulemu poletju kljub suši in precejšnji vročini ni bilo mnogo poletnih večerov in noči. Saj so bile noči skodri celo leto po večini hladne. Ko pa je sedaj pričela pihati še mrzla burja, se je ozračje še bolj ohladilo, tako da v lepi jasni noči nastopila prva siena, ki je oparila listje in cvetje ter napravila v mnogih krajih zlasti na ajdi občutno škodo. Bati se je, da bodo noči še hladnejše in da bo ajda, ki je po nekod še v cvetju, popolnoma uničena.

Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo spremenljivo, hladno vreme. Včeraj je bila najvišja temperatura v Beogradu 21, v Kumboru 20, v Dubrovniku 17, v Zagrebu 16, v Splitu 15, v Mariboru 14,5 na Visu in Rabu 14, v Ljubljani 11,2 v Sarajevu 10. Davi je kazal barometer v Ljubljani 762,3, temperatura je znašala 7,4.

Iz Ljubljane

Nov grob. Včeraj je umrla v Leonidžu po kratki mučni bolezni g. Blanka Berlić, roj. Frankl. Pogreb bo jutri ob 16. izpred mlinske veže Slavmerjeve ulice 2 (Stara pot) na pokopališče pri Sv. Križu. Pokojnicih blag spomin, njenim svojem naše iskreno sožalje!

Tečaj za graditelje, zidarske in tesarske mojstre, ki bo priredilo mestno poglavarstvo o tehnični zaščiti, se bo pričel v četrtek 28. septembra ob 20, v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi, mezzanin levo. K udeležbi so vabljivi vsi, ki so se v tečaj prijavili po svojih organizacijah.

Ruski tečaj za Slovence. Po primeru prejšnjih let bo priredila tudi letos Ruska Matica ruski tečaj za Slovence. Ta tečaj bo v treh skupinah: I. za začetnike, II. in III. za naprednejše. Za II. skupino so določene vaje iz ruske klasične literature Puškinove dobe, za III. skupino pa iz literature dobe po Puškino. Ukovi- na je 20 din na mesec, vpisnina pa 10 din.

Podrobnejša pojasnila in vpisovanje vsak tork, četrtek in petek od 7. do 9. zvečer v drž. dvorazredni trgovski šoli, Simon Gregorčičeva ulica.

Ij— Zaprite ulice in ceste. Danes so Trubarjevo ulico od Zvezdarske ulice do mesta sv. Jakoba za vozni promet zaprli in bo ostala zaprta, če bo lepo vreme, samo kakih 4 dni. Cestišče bo obdelano z oljem proti prahu. Mestni tehnični oddelek hoče napraviti poskus z oljem, ki ga je izdelala mestna plinarica. — Cankarjevo nabrežje je zaradi tlakovanja ozkega dela ob čevljarstvu mostu za tranzitni promet zaprto za teden dni. Hkrati bodo tlakovani prehodi v Ključavničarski. Krojaški in Ribji ulici. Iz Stritarjeve ulice je dovoz k vsem hišam mogel. — Gajevo ulico zapro v ponedeljek 2. oktobra za vozni promet od Tyrševce ceste do Gledališke ulice za kakih 14 dni. Napravljena bo solidna podlaga iz tolčenca, drugo leto pa zgornja plast, ker se zaradi mnogih trolejnikov za kanalizacijo, električno, plin in razne druge priključke v palači »Slavija« mora podlaga čez zimsko dobro uesti. Zaradi zaprte Gajeve ulice tudi tranzitni promet po Gledališki in Beethovnovi ulici ne bo mogel, kar bo na ustju obeh ulic označeno z mednarodnimi znaki. Parkiranje in dovoz k hišam bo po obeh ulicah mogel. Koliko časa bodo vse ulice zaprte, je pač odvisno od vremena, kar slabo vreme ta dela lahko precej zavleče ali pa celo onemogoči.

Ij— Prošnja mestni občini. Del Celovške ceste med Rusko cesto in Frankopansko ulico popravljajo oziroma obnavljajo. Zaradi tega je ves vozni promet usmerjen s Celovške ceste po Ruski cesti. Medvedovi ulici in Frankopanski ulici, kjer se zopet vrača nazaj na Celovško cesto. Stanovniki Ruske ceste ter Medvedove in Frankopanske ulice vedo prav dobro, da je bila takšna začasna preusmeritev prometa potrebna, ne morejo pa razumeti, zakaj ni ljubljanska mestna občina poskrbela, da bi zelo prašno Rusko cesto ter Medvedovo in Frankopansko ulico vsaj toliko časa, dokler namodeščajo glavno cesto, večkrat na dan obiskali mestni škroplilni avto. Res je sicer, da vozi po teh ulicah škroplilni avto tudi sedaj, toda namodeščenci, ki ga upravljajo, očitno mislijo, da je posebno Ruska cesta zelo pripravna za dirke in da je dovolj, če sicer vedno zelo prašno ulico samo tu in tam v največjem diru malo poskropejo z vodo. Prepričani smo, da bo mestna občina spoznala, da mora veliko več nege posvečati stranskim ulicam vsaj tedaj, kadar so zaradi popravil na glavni cesti prevzele njeno vlogo.

Ij— Šele pozneje je opazil tatvino. Včeraj smo poročali, da je bil ukraden v gorejskem vlakom med vožnjo iz škočije Loke Stefan Novak iz Ljubljane ki mu je tat vzel listnico s 15.700 din. Tatvino pa Novak ni opazil že pri Međnem, kakor smo navedli, marveč šele naslednji dan doma, ko je hotel denar odposlati na pošto.

Ij— Napadena na cesti. Na Tyrševi cesti je bila včeraj pri belem dnevu napadena 37letna posestnica Valentina Gostiševa iz Gornje Logate. Gostiševa je prišla na obisk k sestri na Stožice, blizu Brinja pa jo je ustavil mlajši neznanec, ki jo je nagovarjal, naj gre z njim. Ker ga je odbila, je planil nanjo in jo z vso silo udaril s pestjo po obrazu ter jo ranil pod levim očesom. Slednjič jo je podrl na tla, da se je poškodovala tudi po kolienih. Po napadu je nastopil nobenim, Gostiševa pa so morali zaradi poškodb prepeljati v bolnico.

Ij— Tatvine. Izpred Mestnega doma je nekdo odpeljal Rozaliji Snoj iz okolice Ljubljane 1000 din vredno dvokolesni mlekarski vozček, preplešan s rjavo barvo. Na vozčku je monogram S. J. Na Marykovi cesti, nasproti glavnega kolo-dvora, je bil ukraden 400 din vreden ročni vozček Alojzu Rotarju. — V poslopju justične palače je nekdo ukradel 100 din vreden dežnik, last Martina Briškega. Prav tako je bil v justični palači ukraden 900 din vreden plašč dr. Mirku Koršiču. Redovni Vidarju Vuletiču pa je tat ukradel v vojašnici fotoaparat, vreden 500 din in ček za 10 dolarjev.

Ij— Ukradeni koleci. V Trstenjakovi ulici je bilo ukraden 1700 din vredno kolo znamke »Ekselsior« Mariji Umekovi. — Izpred Stritarjeve kavarne na Sv. Petra cesti je tat odpeljal črno pleksano moško kolo, znamke NSU, vredno 1200 din, naredniku vodniku Ivanu Mrzljaku. — Živi Lovro je prijavil, da mu je bilo ukraden izpred Kavčičevega vinotoka na Smartinski cesti 1000 din vredno kolo znamke »Styria«. — Na Tržaški cesti je nekdo odpeljal 900 din vredno kolo znamke »Waffenrad« Francetu Sansoniču. — Mesarskemu pomočniku Francu Kolarju je bilo ukraden 700 din vredno kolo znamke »Puch« izpred Bauerjeve gostilne na Mesarski cesti. — Izpred Trohove gostilne na Kodeljevem pa je bilo ukraden 600 din vredno kolo znamke »Tajfun« pleksarskemu vajencu Stanku Sublju. — Ij Vlom v spalnico. Trgovka Marija Rebolj na Celovski cesti 63 v šiški je prijavila, da je vdrl te dni v njeno spalnico drzen vlomilec. Vlomilec je v sobi vse prebrskal in najbrže stikal za denarjem, ki ga pa ni našel. Tat se je slednjič v satalji njenih uhanov, ki jih je našel v šatulji. Reboljeva je oškodovana za 3000 din vrednosti.

Ij— Razpis mesta higijenika. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje mesto zdravniška-uradnika-higijenika I. plač. razreda I. plačilne stopnje pri uradu v Ljubljani. Rok za vložitve prošnje je do 16. oktobra.

Ij— Združenje dimnikarjev v Ljubljani. Dne 11. septembra ste vedeli, kdo je pisec članka pod naslovom »Spor med hišnimi posestniki in dimnikarji«, do 25. septembra t. l. pa ste to že pozabili. Ker smatrate moje trditve v zadevnih dveh člankih za sumnjive, vas pozivam, da si brezpogojno polščete zaodštetja pred sodiščem, ker bodo tam postala ta sumničjenja — konkretna dejstva. Zaradi tega tudi javno razpravljanje o tem še ni končano, temveč se šele pričinja. Janko Kos, Ljubljana, Idrijska ul. 3.

Ij— Plesna šola na Taboru javlja, da se pričnejo plesne vaje v nedeljo 1. oktobra ob 20. uri. Vabila so razposlana. Reklamacije vabil se sprejemajo med uradnimi urami (17—20) v društveni pisarni. Vstop le proti vabilu. 465.—

Ij— »Trader Horn« v kinu Slogi navdušuje staro in mlado! Nobeno filmsko delo nam ne more bolj nazorno predložiti posebnosti črnega kontinenta, njegove flore in favne, njegovega prebivalstva, kakor »Trader Horn«. Divje zveri v prirodi, levi,

Krasen film po znamenitem romanu »Dodsworth« od Sinclaira Lewisa, pisatelja, ki je bil odlikovan s Nobelovo nagrado. — V glavnih vlogah: Walter Huston, Ruth Chatterton, Mary Astor. Danes premiera ob 16, 19 in 21. uri. Tel. 22-21 KINO UNION Tel. 22-21

Na krivih potih

Roman žene, ki je iskala zgolj zabavo, razvedrilo in uživanje zemskih dobrot...

Film iz bogate ameriške družbe. Dejanje se godi v Ameriki, Parizu, na Dunaju in na velikem prekoceanskem parniku »QUEEN MARY«

PREMIERA Izredna komedija, **PUSTOLOVCI NA RIVJERI** v kateri najboljši komik Amerike FRANK MORGAN v vlogi pustolovca nudi gledalcem najboljšo zabavo in razvedrilo. Kino Matica, tel. 21-24. Ob 16, 19, 21.

Največji ekspedicijski film vseh časov! **TRADER HORN** (Kile pragozda). Neizprosna borba za obstanek med prebivalci prostrane džungle. Afrika v vsej svoji lepoti in krutosti. Povsem nova kopija! Po istoimenskem romanu izdelal režiser W. S. van Dyke. Predvaja danes ob 16, 19 in 21. uri. KINO SLOGA, tel. 27-30

V smrt zaradi prepovedane ljubezni

Tragična smrt dveh zaljubljenecv v valovih Save

Zagorje, 26. septembra. Že prejšnji teden so proniknile v našo dolino vesti o tragičnem koncu dveh ljudi s hribov, 31 let starega Viktorja Vrtičnika, očeta štirih negodnih otrok, in Tončke Ostrožnikovne, 27-letne matere dveh otrok, ki sta vsak svojega zakonskega druga zapustila in odšla po smrt v motne valove narasle Save. Tragedija je bolesto odjeknila po vsej dolini, saj sta oba nesrečnika iz uglednih družin. Koli žalostnega segajo prav za prav še v dobo, ko sta se Viktor in Tončka navezala na svoja zakonska druga, ki kakor kaže potek nista odgovarjala njunima značajema. Viktor se je pred osmimi leti priženil iz št. Lamberta na grunt staršev Rovana v Colnišah. V očetovi hiši zgledno vzgojen je popustil prigovoru svojih in nevestnih staršev ter se proti glasu svojega srca odločil za grunt, kjer pa je kmalu spoznal, da se z ženo ne bosta mogla razumeti. Po navadi nekam nežen, nagnjen k razmišljanju in čitanju, kljub svoji izredno lepi postavi ni bil rojen za trdega kmeta, nasprotno pa je bila njegova žena vsa vrasčena v kmetijo. Marsikdaj je v zakonu zaradi tega prišlo do težkih navzkrižij, toda vedno se je še nekako izravnavalo, da je ostalo življenje znosno. Ko se je pred nekaj leti v sosedno hišo vselil mlad rudarski par Ostrožnikov in je dobil za sosedo lepo Tončko, ki je bila sorodna njegovemu značaju, se je začela odvijati tragedija. Tončkina tašča menda ni znala krotiti snaha oziroma je po sodbi sosedov nekako še rada videla nežno razmerje med zaljubljenecema, ki je v zadnjih dveh letih postalo javna tajnost. Prepripi so bili vedno pogostejši, toda to je prepovedano ljubezen le še bolj utrdilo. Oba zaljubljenca sta po svoji samozlobi v knjigah in razmišljanju nekako prerastla svojo okolico in vse je kazalo, da bo konec tragičen. Včeraj sta se proti znanemu izražala, da bosta napravila konec neznoznemu trpljenju, ki sta ga občutila, ker ju je usoda neprozno pripeljala na skupno pot, ki pa je bila še prepovedana.

Ko se je pretekli četrtek vrnil Tončkin mož, ju je našel zopet skupaj, nakar je Viktorja ozmajal, ženo Tončko pa pretepel. Tudi to pot je kakor že večkrat prej v solzah izjavila, da bo napravila konec, češar pa mož ni sprejel kot resno. Druga dne, v petek sta okrog 21. zvečer odšla navzdol proti Savi. Viktor je bil obločen v delovno obleko, Tončka pa je bila menda celo v materinih copatah in z njenim predpasnikom opasana na zadnjo pot. Doma so jima namreč zadnje čase skrivali in zaklepali boljšo obleko, da bi jima na ta način kakršenkoli korak od doma otežili ali celo onemogočili. Med potjo sta srečala dekleta Justo Zupančičevo, ki sta ji rekla, da gresta v št. Lambert, v resnici pa sta se preko samotnih Krbulj, kjer ju je od daleč silal nek kmet v pogovoru, podala po temni strmini proti Savi.

V soboto zjutraj sta delavca v kamnolomu Jože Grošelj in Alojzij Zmrzjak tik ob strugi pod železniško čuvajnico št. 583 na levem bregu Save našli Viktorja klobuk, zraven pa skoro še polno četrtilitersko steklenico z rdečim vinom razredčene ocetne kisline, v kateri sta plaval dva kosčka mende pralne sode. Tik vode ob globokem tolmunu, v katerem kroži voda kakih petdeset metrov daleč, se je poznala ena sama stopinja v svizlu, najbrže Viktorjeva. Ker tudi danes kljub polsvetlobam oročnikov in drugih činiteljev od nikoder ni vesti, ki bi prinesle kaj jasnosti, je upravičena domneva, da sta nesrečnika na tem mestu skočila v vodo. Ker je zaradi zadnjega deževja voda še vsa motna, trupel v omenjenem tolmunu doslej še niso mogli poiskati. Če sta res šla v Savo, ju bo morala že v sredo ali v četrtek dvignilo na vrh, zaneslo v tolmun pod zagorsko železniško postajo ali pa celo dalje proti Trbovljam.

Prepovedana ljubezen je zopet tarjala dvoje mladih ljudi, ki bi v drugačnih, ugodnejših okoliščinah dosegla svoj življenjski cilj.

Praznik jadranskega letalstva v Šoštanju

Šoštanj, 25. septembra. Šoštanska jadransko-letalska skupina je v nedeljo popoldne pokazala komaj po nekaj mesečnem obstoju prve lepe uspehe svojega resnega delovanja. V zrak se je dvignilo prvo šoštansko jadransko letalo, 2 njim pa tudi prvi šoštanski jadranci. Ko se je v marcu ustanovila skupina, so člani začeli svoje delo praznih rok; bili so brez delavnice, brez orodja in sredstev. Vojna in žilava delavnost pa je premagala vse težave. Prve dele so ustvarjali po domovih in kletih, kolesa pa so dobivali svoje oblike, dokler ni nastalo letalo, sposobno za letanje. Skupini so končno prišli na pomoč podporniki, ki so ji omogočili delavnico in sredstva. V nedeljo je bil v Lašjah pri Šoštanju krst in otvoritev polet letala. Na bližnjem hribu se je okrog letala razvrstilo članstvo, nakar je kum g. dr. Stane Medić izvršil krst z razbijenim steklenico; ob tej priliki je spregovoril nekaj vzpodbudnih besed, v katerih je izrazil zadovoljstvo, da si mladina osvaja svoje.

Šoštanski jadranci so se v nedeljo popoldne pokazali komaj po nekaj mesečnem obstoju prve lepe uspehe svojega resnega delovanja. V zrak se je dvignilo prvo šoštansko jadransko letalo, 2 njim pa tudi prvi šoštanski jadranci. Ko se je v marcu ustanovila skupina, so člani začeli svoje delo praznih rok; bili so brez delavnice, brez orodja in sredstev. Vojna in žilava delavnost pa je premagala vse težave. Prve dele so ustvarjali po domovih in kletih, kolesa pa so dobivali svoje oblike, dokler ni nastalo letalo, sposobno za letanje. Skupini so končno prišli na pomoč podporniki, ki so ji omogočili delavnico in sredstva. V nedeljo je bil v Lašjah pri Šoštanju krst in otvoritev polet letala. Na bližnjem hribu se je okrog letala razvrstilo članstvo, nakar je kum g. dr. Stane Medić izvršil krst z razbijenim steklenico; ob tej priliki je spregovoril nekaj vzpodbudnih besed, v katerih je izrazil zadovoljstvo, da si mladina osvaja svoje.

Sedaj se vrši začetniški tečaj pod vodstvom g. Majena, ki je skupini največ pomagati pri gradnji letala. Šoštanski jadranci kažejo nemalo zanimanja in so absolvirali že nekaj posrečenih poletov. Novo letalo je tipa Zögling 35 za terensko letanje. Za njegovo izgradnjo je bilo treba 1500 delovnih ur, kar pomeni sprčo pomankanja orodja in sredstev uspeh. Že prihodnji teden bo skupina začela graditi dve letali z večjimi zmoglostmi letenja. Agilnim jadrancem želimo največ uspehov, pa tudi naklonjenosti javnosti.

Beložnica

KOLEJAR Danes: Sreda, 27. septembra katoličani: Kozma in Damijan. **DANAS NJE PRIREDITVE** Kino Matica: Pustolovci na rivjeri Kino Sloga: Trader Horn Kino Union: Na krivih potih Umetniška razstava slikarja Frana Stiplova v Jakopičevem paviljonu **DEŽURNE LEKARNE** Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, Trnkoczy ded. Mestni trg 4, Ustar, Selenburgova ulica 7.

Naše gledališče

DRAMA Začetek ob 20. uri Sreda, 27. septembra: Hudčev učene... Premierski abonma Četrtek, 28. septembra: Kacijanar. Red Četrtek, 29. septembra: zaprto Sreda, 30. septembra: Hudčev učene. Izven

Drevi bo premiera Shawove melodrame »Hudčev učene« za premierski abonma. Znan gledališki kritik Alfred Kerr pravi med drugim o Shawu: »On je glasnik nove dobe, to pomeni, razčlenjevalec stare... Je iskalec resnice... Njegovi ljudje so samo človeške poteze, ki pa vsebujejo življenjsko mlakavost in nas navaajo v premissiranje... Oni so smešljaj. Smešljaj človeštva. Shaw podaja kot dramatik tako močno epiko, da je šablonski, goljufivi epiki povprečnih gledaliških komadov smrtonosna.« V učinkoviti igri bomo videli: Jana, Šaričev, Jermana, Marjo Vero, Severa, Pluta, Brezgarja, Levarjevo, Sanciha, Skrbinska, Drenovca in Bratino. Režiser: dr. Kref, inscenator: ing. arch. Franz.

Priglasene novih abonentov sprejemajo v dramski pisarni (popoldne) še vedno vsak dan dopoldne in popoldne. Eventualno zamujene predstave se novim abonentom nadoknadijo.

Iz Prekmurja

Tolaniška vest za naše sezone in njihove svojce. Zveza poljedelških delavcev v Murski Soboti je prejela s merodajnega mesta vest, da je nemška vlada po prizadevanju naših oblasti dovolila pošiljanje denarja preko »Deutsche Verrechnungskasse« v Berlinu tudi tistim delavcem, ki so nezakonito brez potnih listov prekoračili mejo in odšli na delo v Nemčijo. Tudi ti lahko pošiljajo domov po 40 mark na mesec, ki jih bo omenjeni nemški denarni zavod poslal naši Narodni banki, ta pa jih bo obračunala po 14,30 din in poslala na naslov svojcem. Doslej se je dogajalo, da so delavci prinesli s seboj inozemski denar, pa ga niso mogli zamenjati na omejenih postajah ali pa so jim špekulanti nudili po 1 do 2 din za marko. Delavci so bili prisiljeni dati denar za vsako ceno, da so se lahko odpravili domov z vlakom ali avtobusom. Tudi to vprašanje je sedaj zadovoljivo rešeno. Vsak delavec, zaposlen v Nemčiji, sme vzeti s seboj na pot v domovino 10 srebrnih mark, ki jih bosta Jugoslovensko bankarsko društvo d. d. v Mariboru in na Jesenicah ter Putnik odkupovala po 10 din, tako da bodo sezoneci lahko takoj prišli do našega denarja in ne bo več nepravilnosti z iskanjem sredstev za vožnjo karto do doma. Svoji sezonskih delavcev bodo to obvestilo Zveze poljedelških delavcev gotovo z veseljem sprejeli na znanje in vest takoj sporočili svojim v Nemčijo, ki sedaj ne bodo več v skrbah za povratek v domovino.

Sezonski delavci v Franciji lahko vzamejo s seboj v domovino do 5000 frankov gotovine, ki pa jo morajo menjati v Narodni banki ali pa v njenih podružnicah v Mariboru in v Ljubljani. Te jim bodo izplačale franke po pariteti, češar drugi denarni zavodi ne morejo. Ostali denar morajo čim prej poslati domov.

Z Zidanega mosta

Vsoko priznanje našim železničarjem. Na predlog ministra za promet so bili na Zidanem mostu odlikovani z zlato kolajno za svesto službovanje uradniki Zavašnik Rudolf, Bonac Anton in Trglas Martin, splošno priljubljeni uslužbenci in funkcionarji raznih nacionalnih organizacij.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

Opone iz jekla

V New Yorku so delali v zadnjem času poskuse, da bi uporabili nerjaveče jeklo za izdelavo opon. To jeklo zvaljajo, da postane tenko kakor papir, potem ga pritrdijo na nosilno maso. Jekla samega ni mogoče napeti na steno. Nove tapete so zelo uporabne in seveda tudi silno trpežne. Uporabljati so jih začeli posebno v kopalnicah. Opono napnejo na maso iz linoleskega cementa. Ker naravna barva jekla vsakomur ne ugaša, so spravili na trg posebno maso, ki daje jekleni oponi določene barve odtenke. Nove opono imajo še to prednost, da se glasujejo zvoke.

Skrivnostni Shakespeare

Močni indici, ki kažejo na to, da je Shakespeareova dela spisal filozof in lord kancelar sir Francis Bacon

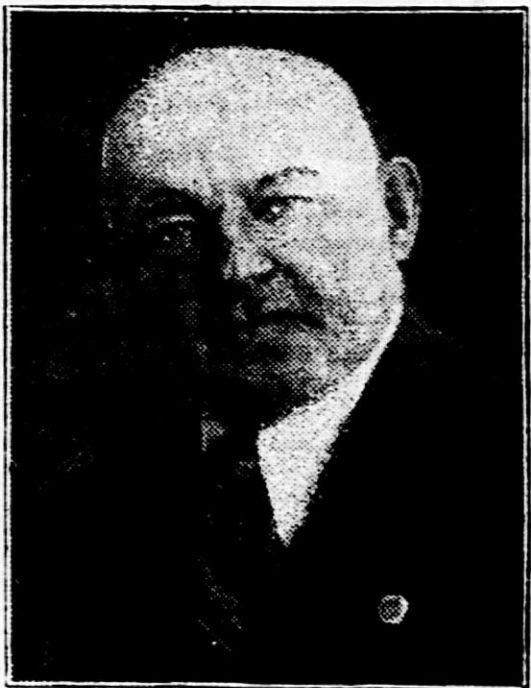
Pred nekaj tedni je v literarnem svetu zbudila pravcato senzacijo vest, da je ravnatelj britskega muzeja v Londonu dr. Robin Flower objavil nove dokaze, da je spisal Shakespeareove drame Shakespeare sam.

Že nad 300 let je stara zagotovitba o Shakespeareovih delih in že skoraj 100 let muči Shakespeareove oboževalce in raziskovalce vprašanje, ali je Shakespeare drame napisal sir Francis Bacon. V literarnem svetu sta dva tabora. V prvem, ki vzdržuje »Shakespeareovo teorijo«, trdijo, da je Shakespeare avtor dram, ki so bile objavljene z njegovim imenom, v drugem taboru, kjer so zastopniki Baconove teorije, pa trdijo, da je drame napisal Bacon in se je Shakespeareovo ime iz raznih razlogov samo izposodil.

Nedvoumno je ugotovljeno, da je živel William Shakespeare, da se je rodil v Stratfordu ob reki Avon 26. aprila 1564. V London je prišel okrog l. 1587, kjer je nastopal kot igralec in bil sprejet tudi na dvoru. Pokopali so ga v Stratfordu 23. aprila 1616. Prve drame, ki so jih pripisal Shakespeareu, so bile objavljene 7 let po njegovi smrti: l. 1623 in skoraj 250 let ni nihče oporekal, da je drame spisal v resnici sam Shakespeare, sredi preteklega stoletja pa so literarni kritiki na podlagi zgodovinskih raziskovanj prvič podvomili, da je Shakespeareova dela spisal Shakespeare. Trdili so, da je bil Shakespeare neizobražen in nevezgojen prišlec z dežele, ki si je služil vsakdanji kruh kot vaški komedijant, in ni mogel, da bi mogel biti avtor takih genialnih del, ki se mu pripisujejo. Za vladanja kraljice Elizabete so bili plemiči in državniki zelo previdni pri objavljanju tega, kar so napisali, kajti sleherno pisanje se je lahko smatralo za izdajstvo in avtorjem je grozila ječa ali smrt. Zaradi tega se je nekdo poslužil Shakespeareovega imena, da bi z njim zakril svoje literarno umeštvanje in to je bil po vsej priliki Francis Bacon.

Bacon je bil brez dvoma v Shakespeareovi dobi najodličnejši in najsposobnejši mož, ki bi mu lahko prisodil avtorstvo takih literarnih umetnin, kakršne so drame, ki jih poznamo kot Shakespeareove drame. Bacon je bil rojen l. 1561, torej tri leta pred Shakespeareom. Odvetnik je postal z 18 letom, toda kiljentele ni imel mnogo in l. 1607 je bil imenovan za drugega dvornega pravnega zastopnika. Prvi Baconovi eseji so bili objavljeni l. 1627. Zastopnik Baconove teorije se vprašujejo, kaj je Bacon delal od svojega 18. do 45. leta. Znano je, da je bil izredno delaven človek. Od l. 1579 do 1606 v svojem poklicu ni napravil skoraj ničesar pomembnega in vsa ta leta se je lahko posvetil literarnemu delu. Doma je bil v odriki umetnosti. Bil je odlični govornik in spreten zagovornik ter plemič, ki je imel dostop na dvor in je lahko od blizu spoznaval dvorski svet. Baj

so nekateri njegovi prijatelji vedeli, da se tajno peča z literaturo in poezijo. »Hamlet« so igrali prvič v Londonu l. 1586. Tega leta je Shakespeare komaj prišel v London kot 22letni potujoči igralec. Nekateri drame kažejo, da je avtor dobro poznal življenje na dvoru in Navari. Bacon je na tem dvoru živel od l. 1576 do 1579. Najmočnejši indic za pravilnost privrženec Baconove teorije pa je »Othello«, ki je bil prvič napisan l. 1622. Naslednje leto je izšla nova izdaja, v kateri je bilo 160 novih vrst in obširni popravki, napisani v istem duhu in slogu, kakor besedilo prve izdaje. Shakespeare pa je bil že pet let mrtev, ko je izšla druga popravljena izdaja »Othella«. V nekem rokopisu, ki so ga našli l. 1867, se nahaja seznam Baconovih del. V tem seznamu sta tudi dve Shakespeareovi drami, ki se nista bili objavljene. Nad vse je čudno, da je Shakespeare omenjen v tem avtentičnem dokumentu med Baconovimi deli. Londonski muzeji imajo shranjene Baconove rokopise. Če bi imeli samo nekaj vrst Shakespeareovega rokopisa,

Včeraj je praznoval pečarski mojster g. France Kozina na Glincah svojo 60letnico. Rojen je bil na Glincah ter se bavi s pečarsko obrtjo že 46 let. Bil je dalje časa občinski odbornik na Viču ter je sodeloval 37 let pri gasilskem društvu, za kar je prejel tudi odlikovanje, red sv. Save 5. stopnje. Pri svojem delu je vzgojil mnogo pečarskih pomočnikov, ki so danes že ugledni mojstri. Kot narodnjak naprednega mišljenja je vzgojil tudi svoje otroke v naprednem in narodnem duhu. Njegovi tovariši in prijatelji mu ob tej priliki čestitajo ter vzklikajo: Na mnoga leta!

es, bi bila zagotovitba takoj rešena. Primerjali bi rokopis in ugotovili, ali je bil Bacon Shakespeare ali ne. Šal je ohranjenih samo 6 Shakespeareovih podpisov, ki se med seboj zelo razlikujejo drug od drugega, tako da s primerjavo teh podpisov s Baconovimi rokopisi ni mogoče razloziti »Shakespeareove uganke«. Dr. Robin Flower, ki smo ga omenili ob pričetku, je po najnovejših metodah ponovno proučil Shakespeareove podpise s pomočjo ultravijoličnih infrardečih žarkov ter jih primerjal z rokopisom ene izmed dram, ki se pripisujejo Shakespeareu, ter je zaključil, da je Shakespeare napisal Shakespeareove drame. Baconovci pa pripravljajo objavo novih dokazov, da je Shakespeareova dela spisal filozof Francis Bacon.

Podaljšani letni čas v Belgiji

Na predlog ministra za socialno politiko je belgijska vlada podaljšala letni čas do 8. oktobra.

Slovenci v Ameriki

V Villi Devoto se je smirno ponesrečil Viktor Bordon iz Mareziga v Istri doma, star 36 let. Med tem, ko je popravljal pnevmatiko, ki mu je med vožnjo na cesti počila, je privoščil mimo tramvaj in ga podrl. Bordon je bil takoj mrtev. Zapuška v Sv. Kacijanu pri Kopru sestro, drugih svojcev pa ni imel. V Argentini v La Plati je 14. avgusta umrl Andrej Lipičar, star 40 let, doma iz Kala pri Kanalu. V Argentini je živel 15 let. Zapuška žena Marijo in dva otroka. V Clevelandu sta umrli 66 let stara Ana Mihelič iz Vrbovskega na Hrvaškem, od koder je prišla v Ameriko pred 42 leti, in 52 let stari Rudolf K. letič, doma iz Krškega. V Ameriki je bil 27 let. V Greenburgu je podlegla težki operaciji Pavlina Kowales, rojena Sever. V Braddocku je umrl Martin Stipič, doma iz Planine pri Kostanjevici. V Chisholmu je umrl 54 let stari Josip Stariha, doma iz Semic v Beli Krajini. V Ameriki je

bival 34 let. V Baku izumrl je umrl 60letni Martin Papit, doma iz okoliščine Črnomlja. V Jolektu je umrl Frank Kolet, doma iz Loka pri Škofljem mestu, v Pittsburgu pa Mary Mahovec, stara 56 let, rojena pri Gorjem Logu. V Rantonu se je na avtomobilski vožnji ponesrečila družina Valentina Majnka. Najtežje poškodbe je doblila Majnkova žena Jenny. 40letnica poroka sta v Pueblu praznovala John Mramor in njegova žena Mary. V Clevelandu so bili poročeni: Josefina Merhar in Frank Pavetia, Angela Verbič in Emil Hirsch, Donella Otonitar in Frank Jasko. V Milwaukeeju so bili poročeni Fred Medved in Mildred Lawless, Charles Ziegler in Rosemond Koberav, Vincent Wahel in Ana Bratonia, Jožef Ambrožič in Doroteja Biegel, Alfonz Zornaler in Zornaler in Zofija Lomolek.

Ali sem prispeval za sokolski dom v Trnovem?

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklic, izjave beseda Din 1.— davek posebej. Za plačane odgovore gleda MALI OGLASOV je treba priložiti znamka. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 1.— Din, davek posebej. Najmanjši znesek 15 Din

PREVOZNA VINA

ter pristno žganje si nabavite po sledečih konkurenčnih cenah namizno belo liter din 8.— srbski prokupac » » 8.— rizing » » 9.— dolenski cvček » » 10.— silvanec » » 12.— dingač » » 12.— jabolčnik » » 5.—

Žganja:

tropinovc » » 28.— silvovka » » 32.— brinjevec » » 34.— rum » » 36.—

Mrzla jedila:

Se priporoča »Buffete« J. Jeraj, nasl. Minka Videnci, Ljubljana, Sv. Petra c. 38. 42. T.

MALI OGLASI

»Slovenskem Narodu« imajo siguren uspeh:

SUHE GOBE

nudite povzročeno z navedbo količine tv. Artur Nachbar Radeče. 2833

MED V SATOVJU

in medicino dobite v MEDARNI, Ljubljana, Zidovska ul. 6. 2824

PO PRIZNANO NIZKIH CENAH

»Nabavite 30.000 se moški suhe gobe peruc in vsa praktična posoda pri P. K. S. K. N. J. Ljubljana, Sv. Petra cesta 14. 1. 1

30 PAR ENTLANJE

izuriranje, vezanje zave, pe-tila, monogramov gumboic velika zaigra perja po 7.— din »Julijana«, Gosposvetska c. 12. 8. T.

KLISEJE
ENO
VEČERAVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

Inserirajte v »Slov. Narodu«!

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 15 Din

Strojepisni pouk

Večerni tečaj, oddelki od 1/2 7. do 8. in od 1/2 8. do 9. zvečer. Pouk tudi po diktatu. Tečaj od 1 do 4 mesece. Novi tečaji se prične 3. oktobra. Šolnina zelo nizka. Moderna in največja strojepisnica s 50 pisalnimi stroji raznih sistemov. Vpisovanje dnevno do 8. ure zvečer. — Christofor učni zavod, Ljubljana, Domobranska cesta 15, tel. št. 48-43. 2830

ODLIČNIK

instruirana nižješolska gimnazijske jezike, pa tudi druge gimn. predmete. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Uspehe«. 2831

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

»REHOVA JEDRCA IN MED dobite najceneje v »Medarni«, Ljubljana, Zidovska ul. 6. 45. 1

»SMEDEREVSKE GROZDJE sladko in zelo poceni pri Gosposvetski zvezi. 2835

oglašuj

v mali oglašnik »Slov. Naroda«

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 15 Din

KROJČICA

začetnica zeli službe, po možnosti z osebno v hiši. Nastopi lahko takoj ali 15. oktobra. — Prednost Ljubljana. — Naslov: Anica Stus, Pilštajn. 2831

GOSPODICA

18. letna, inteligentna, z malo maturo in trgovsko šolo, s pisarniško prakso in večjo strojepisja, išče službo v pisarni ali za blaginjsko. Nastop po dogovoru. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod »Ljubljana«. 2802

KOZMETIČNI RECEPT

proslavljen že 30 let

PREIZKUŠEN IN DOKAZAN RECEPT ZA BREZHBNO POLT

»Evo dokazano sredstvo, s katerim boste tudi najtemnejšo in najbolj hrupavo kožo napravili mehko, belo in gladko, se rešili zadrževalcev in razširjenih žilnic ter dobili divno polt. Neka slavna gledališka umetnica se je posluževala tega recepta, da si je ohranila videz mladosti, in je še v starosti 70 let igrala vloge mladih žena. Eden del štete smetane od mleka, digerirane s pankreatinom, se zmeša s enim delom digeriranega oljčnega olja, potem pa se zmeša s dvema deloma najboljše kreme. To Vam lahko pripravi Vaš lekarnar, a pripravljajte tako male količine, ki so zelo drage. Bela krema Tokalon (ki ni mastna) vsebuje smetano, mleko, digerirano in specialno pripravljeno s oljčnim oljem, da redi Vašo kožo. To je prava hrana za kožo. Kožo redi in v presenetljivi meri ji vrača mladostno svežino. Zgoraj našlikana mlada dama nam piše: »Komaj sem mogla verjeti svojim očem. Po tridenvalni uporabi kreme Tokalon mi je koža postala jasna, sveža in lepa«. Poizkusite kremo Tokalon (ki ni mastna) — znameniti preizkušeni in dokazani recept za lepoto polti. Zdal je že uporabljalo vsako jutro milijoni žena v vseh državah sveta. S kremami Tokalon so uspešni rezultati zajamčeni, ali pa se denar vrne.

Mestni pogrebni zavod

Občina Ljubljana

V neizmerni žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da nas je po kratki, mučni boleznici za vedno zapustila naša srčno ljubljena soproga, zlata mamica, hčerka, sestra, teta in svakinja, gospa

Blanka Berlič
roj. FRANKL

Na njeni zadnji poti jo sprejmemo v četrtek, dne 28. t. m. ob 4. uri popoldne, izpred mrliške veže, šlagerjeva ul. 2 (Stara pot), na pokopališču k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 26. septembra 1939.

Globoko žalujoci:

Feljko Berlič, soproga s hčerkama Tatjano in Vesno; Štefan in Ivana Frankl, starši in ostalo sorodstvo

A. P. MELNIKOVA

ZAGONETNA SMRT KNEZA KOSTROVA

ROMAN

Po Španskem trgu je prihajal proti tem vrtovom šepast mož sive bradice, opirajoč se na palico. Ko je prišel mimo Boccaciovega vonjaka in cvetličnega trga, je zavil k vzhodni visokega, 150 stopnic obsegajočega stopnišča, vodečega v hram sv. Trojice, ki se je dvigal s svojima dvema zvonikoma in obeliskom visoko pod sinje nebo. Zavil je desno, kjer se je pričlenjala ozka, vijugasta ulica sv. Sebastiana, vodeča na Pincio. Na desni strani je bilo pobočje griča, ki so z njegovega vrha metala senca košata drevesa vile Medici, na levi strani pod cesto so se pa stikale strehe hiš. Na polju je stalo več starih dreves. Zemlja okrog njihovih korenin je bila poteptana v jame in tudi tu leželi debeli kamni so bili izglajeni po ljudeh, ki so posedali po njih ponoči. To je bil kraj prenočevanja tistih, ki niso imeli drugega zavetišča. Čez dan razen mimoidočih ni bilo tu nikogar, zato se je jel sivolasi mož zanimati za gručo ljudi, sedečih okrog dreves. Vsi so bili raztrgani. Zdelo se je, da njihovi pogledi nekaj pričakujejo. Upri so bili v prehodna železna vrata, stoječa pod grčem, nekoliko stran od ceste. Malo dalje od drugih je stala pri teh vratih ženska s krpo na obrazu, ki je bila nekoč pajčolan. Izpod nje je molel šop še močno sivih las. Na njenem upognjenem vratu, na globoko povešeni glavi, na rokah, stisnjenih med kolena, se je poznalo toliko trpljenja, da se je sivolasemu možu nehote skrčilo srce.

Gruča čakajočih je vstala. Dva redovnika, ki sta se bila pojavila na pragu železnih vrat, sta jela deliti jed. Najbrž sta že prej opazila to žensko, ker ji je eden pomahal z roko in dal ji prvi. Stopila je k vratom, se globoko priklonila, sprejela jed in stopila v stran. Tam je sedla tako naglo, da ji ni bilo videti v obraz, odgrnila je nekoliko pajčolan, pojedla hitro jed in ko si je zopet zagrnila obraz, je krenila po klancu navzdol.

Sivolasi mož je šel svojo pot, počasi jo je ubiral na Pincio, kjer se je naslonil na ograjo malega razgledišča, od koder se je videl Rim. Globoko dolji pod njim se je razprostiral okrogel trg, najlepši med vsemi rimskimi. Narodni trg, s cerkvijo Device Marije na eni in z zelenimi drevesi ter marmornato ograjo na drugi strani. S središča tega trga, označenega z velikim obeliskom z ležimi levi ob vzhodu, vodijo sporedne ulice Corso, Babuino, Ripero, Flaminio in Colode Rienci. Siroko obzorje zapira čarobna silueta hrama sv. Petra in obrisi pogorja Monte Mario. Na levi se razprostira pobočje Janikulskega griča, ki se na njegovem vrhu vidi kot temna pika spomenik — Garibaldi na konju.

Z mirnim zanimanjem, toda samozavestno, je zrl na svoj Rim, razprostrt pred njim. Rdečica je zalila sivolasemu možu obraz in pogled mu je postal otočen, ko se je spomnil na napis na spomeniku velikega rodoljuba »Roma o morte« in v mislih je preskočil na svojo domovino. Dih večnega Rima je pluskal z mogočnimi valovi ob vrhove njegovih sedmerih gričev, na katerih je bil napisan z razvalinami, hrami in palačami letopis starejši od dvajsetih stoletij. Niti doba orgij in propada države, niti vpadi barbarskih tolp, niti zunanje vojne, niti notranji nemiri, niti srednjeveški fanatizem, niti renesančna doba, niti nena-

sitni egoizem kapitalizma, niti jedka materialistična skepsa, niti brezbožnost zadnjih časov, ni mogla omajati pomena tega pokopališča polnega skritih sil in večnega življenja, skritega v svetih relikvijah davnih časov. Človek ima občutek, da klije v tej zemlji neusahljivo seme, živčevne sile duha, pripravljene dati nove svezne plodove oni antični modrosti, v kateri še sedaj žive kulturni narodi. Tajna pravilica tega večnega živčevnega mrljica je prevzela dušo sivolasega moža, vzdramila je v njem vero v zmago življenja in nad smrtjo in s tem prepoveda Rusije. Ranjeno srce ga ni več tako bolelo. Spomnil se je, kako je nekdo, menda Byron, klical v Rim vse duševno trpeče. Na nivi bradi se mu je zalesketala solza. Ivan Gri-gorijevič jo je hitro sramežljivo otrl in odšel po drevedu, okrašenem z doprskimi kipi velikih mož vseh vekov proti Giardinu di Lago.

Tam je sedl v senco pod hrast blizu jezera, ki so se na njegovem bregu igrali otroci in v spominu se je vrnil v preteklost. Videl se je v duhu, kako je bil še mlad preiskovalen sodnik, poln prekipajočih sil in velikih nad. Ta leta njegovega življenja so bila ozarjena s podobo dekleta, ki ga je ljubil kakor le more človek ljubiti ob prvi ljubezni. Ta svetli spomin je naenkrat izpodrinil drugi, mračni, ob katerem se mu je zmrčil obraz in je celo zamolklo zastokal. V mislih je preletel nekaj let. Spomnil se je kako preiskuje umor kneza Kostrova, kako nenadoma razkrinka tisto, ki je bila lepa »kot angel nebeski« in »kot demon pretkana in zla«. Kje neki je zdaj? Kaj se je zgodilo z njo v teh petnajstih letih? Ali je še živa ali pa je našla v tuji zemlji večni mir? In če je še živa ali nadaljuje svoje burno življenje, ne da bi jo pri tem ovirala vest, ali pa se je izpolnilo knezovo proročanje, da pride čas,

ko bo obžalovala, da ni šla v kaznilnico, pred katero ji je pomagal pobegniti.

Muzarjev je pregnal to misel, potem je pa prešel v mislih na sledeča leta. Toda v njih ni našel ničesar, kar bi moglo privabiti smehljaj na njegov obraz. Vojna, strelski jarki, grmenje topov, razmesarjeni ljudje, trupla, kri... Potem pa ponižujoči razpad armade, ječa, posrečeni pobezi pred usmrtnijo, trpljenje v beli armadi, krimska tragedija, polotok Galipoli in dolga leta tavanja v izgnanstvu. — Ah, kako težko se hodi po tuji zemlji, — je vzdihnil, ko se je spomnil na prva leta v izgnanstvu.

Iz vseh teh dolgih let je napolnil z radostjo njegovo srce samo en spomin na tri tedne. V tretjem letu vojne je bil ranjen v nogo in posledica je bila, da je ohromel. Sosed na sosedni bolniški postelji je bil Oleg Kirilovič Kostrov. Ves dan in večkrat tudi pozno v noč trajajoče debate, so ju povezale z bratskimi čustvi, toda vojna je brezobzirna, ona ne trpi miru. Mirne prijateljske debate zvene disonantno v njeni grozni pesmi. Znova ju je ločila in znova sta se izgubila drug drugemu izpred oči, toda zdaj za vedno. Na predvečer svojega odhoda iz bolnice je srečal Muzarjev še nekoga drugega. V sosedno sobo so prinesli težko ranjenega vojaka. Bil je nezavesten. Vse njegovo telo je mrzlično drgetalo in iz ust se mu je izvijalo stokanje, prehajajoče zdaj pa zdaj v tulenje. Ko je šel Muzarjev po sobi mimo njega, se mu je zdelo, da ranjenec nekaj govori. V sobi tedaj ni bilo niti strežnice, niti usmiljenke. Misleč, da ranjenec nekaj hoče, se je sklonil Muzarjev k njemu. Poteze bradatega, košenega in izmučenega obraza so se mu zdele nekam znane. Ranjenec ni ničesar prosil, samo bledelo se mu je. Muzarjev je slišal kako mrmlja: — Rida, Rida, ljubljena Rida...!

Maribor, dne 6.II.1940

P.n.

Univerzitetna biblioteka, Ljubljana

Na Vašo c. dopisnico od 5.t.m. Vas
vljudno obveščamo, da smo Vam z današnjo pošto
poslali naprošene številke mariborske izdaje.
"Slovenskega Naroda" in sicer :št.198 a, 201 a,
205 a, 212 a, in 272/a, dočim Vam z štev. 219/a
žal ne moremo postreči, ker nam je popolnoma po-
šla.

Z odl. spoštovanjem:

Podružnica
"Slovenskega Naroda"
MARIBORU